

nufaco

PUBLICACIÓ D'AMICS DE CERDANYA

**11 DE SETEMBRE:
LA DIADA**

**EL SOMATEN
EN CERDANYA**

INCENDIE A LA
SOLANE NORD D'OSSEJA

BILAN ECONOMIQUE DE
LA CERDAGNE ET DU CARCIR

CAIXA DE PENSIONS

"la Caixa"

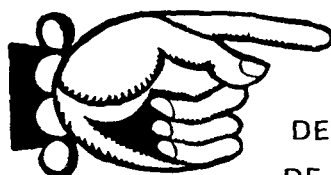
de Catalunya i Balears

AL SERVEI DE L'ESTALVI I DEL CREDIT

475 OFICINES

ARREU DE CATALUNYA

A PUIGCERDA Josep Antoni, 22. Tl: 88-01-47

COMPRA
i VENDA
DE SEGELLS
DE ESPANYA

1er i 2^{on} CENTENARI I ESTOCS

tèlf. 93-258 22 21 (tot l'any)

BODEGA

LLIVIA

TUDO EN BEBIDAS

Avda. José Antonio, 13
LLIVIA

Tl: 89-61-61
89-61-41

CLASIFICACION
Y
TRATADO DE ARIDOS

HORMIGON PREPARADO

SERVICIO GRUA

**ESTACION
DE SERVICIO**

- ▶ LAVADO
- ▶ ENGRASE
- ▶ PETROLEADO

NEUMATICOS

FORCADA

Avda. Gral. Tella, 6 - 13

Téls.: 88 01 94
88 06 94
88 06 95

P U I G G E R D A

CONSELL DE REDACCIÓ:

AGE: Assumpció Corbo Major
 BELLVER: Fernando Lorente
 Joan Pous
 BOURG—MADAME: Cécile de
 Leyritz
 EL VILAR: Francesc Carbonell
 Josep Cristófol
 LLIVIA: Agapito Materos
 Antonio Robles
 PRULLANS: Josep Maria Isern
 PUIGCERDA: Alfons Brosel
 Laura Fabra
 Antoni Moreno
 Carme Moreno
 Josep Peitx
 Jean-Paul Poirier
 Antonio Robles
 Meritxell Sastre
 Josep Ma Tosas

COL.LABORADORS:

F. Xavier Bosom
 Pere Font
 Salvador Galcerán
 Margarita Grabalosa
 Monique Greinier
 Robert Joffre
 Kere
 Carrina Moncau
 Larra y Yo
 Joan Llauro
 Nostàlgic
 Ian Peren
 Joan Sariol
 Ramón Serra
 El trovador

CIBUIX:

Jean-Paul Poirier

FOTOBRAFIA:

Alfons Brosel
 Antoni Moreno

Edita AMICS DE CERCANYA
 Passeig 10 d'Abril s/n
 PUIGCERDA

Imprimeix: Imprés-Ràpid
 LLEIDA

PUBLICACIÓ MENSUAL.

La direcció de la revista no es fa
 responsable del judicis personals
 del seus col.laboradors.

PORTADA:

La "DIADA" a Cerdanya.
 Dibuix: Jean-Paul Poirier

Entre l'aparició del número anterior de RUFACA i el present, la Cerdanya i, especialment, Puigcerdà ha passat de veure els seus carrers cafits de gent a una somorta tranquil·litzar gairebé de tardor; entre un i altre número s'han realitzat una sèrie d'activitats culturals. Sobre aquests dos eixos —turisme i cultura— voldriem editoriaritzar avui.

Amb motiu del centenari de la publicació de "L'Atlàntida" de Jacint Verdaguer s'ha reconvergit al tradicional i mai prou criticat Curset de Cultura Romànica en Setmana Verdagueriana. Així mateix ha tingut lloc al llarg d'aquest mes el III Col·loqui Internacional d'Arqueologia.

Entenem que el concepte de cultura que condueix a organitzar cursos d'aquest tipus és completament desproporcionat en relació a les apetències culturals de la població de la Vila. Aquests actes són més propis per estudiosos del tema o per universitaris de l'especialitat que no per destinar-los a una població de la qual la majoria no hem ni tan sols llegit Verdaguer o tenim necessitat de conèixer la nostra prehistòria a partir d'un nivell molt primari.

Si el que es pretén és oferir un producte turístic més pels estiujants que ens visiten i això es fa per la via del dubtós pretigi que puguin disfrutar aquests cursets, no ens sembla ni mitjanament justificat si ho jutgem pel nombre de persones presents als actes; però si el que volem és revitalitzar culturalment la Cerdanya, estem convençuts que aquest no és el camí. Confondre cultura amb erudició ens porta únicament a la pèrdua d'unes despeses per part de l'Ajuntament de Puigcerdà que retallen les possibilitats econòmiques d'altre tipus d'activitats culturals més a l'abast de tothom.

RUFACA es creu en el dret de demanar d l'Ajuntament que reflexioni o, en tot cas, polemítzi sobre la rendibilitat cultural d'uns cursets que, al nostre entendre, no serveixen per res.

sumari

EDITORIAL	3	RECALL	
ACTUALITAT CERDANA		Trufes al forn	18
Flash	4	ESPORTS	
RENFE denúncia	5	Assemblea del C.D. Puigcerdà	18
L'incendie d'Osseja	5	FOTO DENUNCIA	19
11 de setembre	6	RUFACADES	19
Comunicat de la Comissió		COL.LABORACIONS	
"11 de setembre"	6	La Cerdanya (4ta part)	20
11 de setembre amb el Sr. Pere	6-7	La Cerdanya d'avui i de demà	21-22
Túnel	7	APRENDRE A VIURE	
Llivia: denúncia urbanística	7	Autoritat-Llibertat,	
Tribuna política	8	Autonomia-Dependencia (2)	22
Contes reals	9	LLETRES	
El Pirineu, beneficiado por la		Le grand voyage	23
Constitución	9	Cap-vespre	23
AMICS DE LA NATURA		Une Vierge Romane	23
Remeis provats	10	SANITAT	
Cada año lo mismo	11	Aquí el Hospital	24
SALVEM EL CATALA		La seguridad social en crisis	24
Us de "per" i "per a"	11	La gota	24
DES DE L'ARXIU		CARTAS A RUFACA	
El Privilegi de Lleuda (continuació)	12	Raíces	25
ECONOMIA		¿Llegaremos a contaminarnos?	25
Bilan economique de la Cerdagne		ULTIMA HORA	
et du Capcir	13-14	Somatén a Cerdanya	25-26
ENIGMAS		Aero-Club en la Cerdanya	26
Telurismo y geomancia	15	Estat de comptes de	
ART.CULTURA.CINEMA-TEATRE		"11 de setembre"	26
Importants aportacions culturals			
de la Cerdanya	16		
Llivia, ese rincón artístico cultural	17-18		

Flash

El dia 12 de Setembre, a la carretera 1313 (recta del Golf a l'altura del garatge del Ramis), un cotxe va desplaçar-se de la seva banda colisionant amb un ciclomotor. De l'accident en resultà ferit greu Francisco Moreno Jiménez, conductor del ciclomotor.

El dia 6 de Setembre Clemente Nebrada Rodríguez i Juan "Caraquemada" (alias) varen apallissar a Angel Losada, el qual restà amb algunes llessions. El motiu dels fets sembla trobar-se en un deute denunciat després per Clemente Nebreda. S'ha obert judici.

Per motius de salut, la diputat del PSC (PSOE) de Girona, Rosina Lajo, dimiteix del seu càrrec. La substitueix el també membre del PSC, Lluís Sacrest.

CINE CLUB

El Cine-Club anuncia el començament de la temporada 78/79 amb la projecció de la pel·lícula d'en Luis G. Berlanga "TAMAÑO NATURAL" (Life Size, 1973), interpretada per: Michel Piccoli, Amparo Soler Leal i Julieta Serrano.

La sessió tindrà lloc al Cine Avenida el dimarts dia 3 d'Octubre a les 10 del vespre.

Els juvenils del C.D. Puigcerdà havien d'enfrentar-se al Sant Feliu de Saserra, però aquest equip no es presentà.

L'entrenador del Puigcerdà, Sr. Maurell, presentava la següent alineació: Pachán, Púa, Cano, Bragulat, Joaquín, Villoria, Escolà, Emilio, Juanito, Santaella, Cruz, i com a reserves: Cerdà, Martínez i Púa (Diego).

PUIGCERDA, 2 - RODA 2.

En la tercera Jornada de la Lliga, el C.D. Puigcerdà va empatar a 2 en el seu propi camp.

L'entrenador del Puigcerdà, Sr. Fàbregas, presentava la següent alineació: Morente, Espada, Serra, Tiburcio, Montilla (Primo, 45), Almendros, March (Enric, 82'), Cordero, Coromina, Calvo i Gaspà.

Gols: 1 - 0, 3', Coromina, al rematar un córner.

1 - 1, 39'

2 - 1, 57', Calvo, al resoldre un lio dins l'àrea.

2 - 2, 63'.

L'àrbit del partit, Sr. Huertas (del Col·legi d'Osona) perjudicà amb la seva actuació l'equip local. Es mostrà molt remís a mostrar targes als jugadors per les seves entrades contra l'extrem del Puigcerdà, Gaspà, fins que ja fora dels temps reglamentaris van lesionar-lo.

MES SOBRE EL TUNEL

En el seu recent viatge al Bergadà, el president de la Generalitat, Josep Tarradellas, va prometre un ajut econòmic de projecte del túnel del Cadí.

La aportació monetària, de l'ordre dels 500 milions, es portaria a cap mitjançant l'adquisició d'obligacions les quals seran emeses finals d'any.

Per altra banda, i en relació al túnel del Cadí, cal dir que l'Administració francesa ha marginat el projectat túnel del Puymorens i l'autopista Paris - Toulouse al menys fins l'any 1983, data de finalització de les obres del Cadí, segons paraules del seu director tècnic, Albert Serratosa.

La recent constituïda Unió de Comerciants de Puigcerdà i Cerdanya ha donat a conèixer els nous horaris provisionals d'hivern. Al mig-dia, per exemple, es tancarà a les 13 hores. Doncs bé, La Guàrdia Civil tingué que obligar a fer-ho a algun membre de la Junta. El mínim que es pot demanar és SERRIETAT.

El CIT de Puigcerdà ha sigut encarregat de confeccionar una sèrie d'itineraris turístics. Entre els quals podem destacar-ne el dels Estanys.

Contemplarà la carretera de Meranges (1.540 m.) a Girult, fins el refugi (2.144 m.), molt a prop de l'estany de Malniu.

El president de la Diputació de Girona, Sr. Xuclà, presentà el Pla Provincial per la implantació del 2º canal de TV i millores en el 1º. Constarà d'un centre emissor (Roca Corba) i dotze de caràcter reemissor, entre els quals el de La Molina. D'aquesta manera podran captar-se les dues cadenes de TV i les tres bandes de freqüència modulada de RNE.

NOVA JUNTA DIRECTIVA D'AMICS DE Cerdanya

El 23 d'agost de 1978 va dimitir la primera junta directiva d'Amics de Cerdanya composta per 7 membres: Rosa Aguilar, Armando García, Joan Planella, Eduard Ferrer, Antoni Sánchez, Maritxell Sastre, Joan Muntané i Llorens Utgés.

Davant l'assemblea de socis, a la qual assistí poca gent, sols 7 persones, ni una més, presentaren la seva candidatura. Es proposà que els candidats escollissin ells mateixos els diferents càrrecs de l'associació. Així es va nomenar a Antoni Moreno com a president, Joan Pous, vice-president, Josep Maria Tosas, secretari, Careme Moreno, tesorera, i com a vocals, Xavier Bosom, Vicens Peñarroja i Jean Paul Poirier.

Dins el proper mes d'octubre, una vegada finalitzada la temporada estiuenca, aquesta segona junta es reunirà per establir les noves directives i activitats a seguir per l'Associació, esperant la col·laboració i participació de tots els seus socis.

APARTAMENTOS BOR

SU SEGUNDO HOGAR

Información: LA OBRA BOR DE CERDANYA o bien en los teléfonos : 93 - 258 22 21

93 - 348 06 74

RED NACIONAL
DE LOS
FERROCARRILES ESPAÑOLES
CARNETE DE INFORMACION Y RELACIONES EXTERNAS

Barcelona, 11 de Setiembre de 1.978

DB/GTRE
PR/21-78

Chessa: Integramente en la contestación las letras del rectángulo y la referencia que figura debajo de esta

Puigcerdá (Gerona)

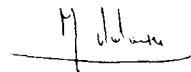
Muy señor mío:

En relación a su escrito sobre la alarma producida por la posible supresión de la línea del ferrocarril Montcada-Puigcerdá, según una noticia aparecida en la prensa, le comunico que como Ud. mismo dice la mentada supresión de esta línea y otras muchas líneas de la Red Nacional apareció en el periódico CINCO DIAS de Madrid en el que el redactor tras realizar un análisis de la actual estructura del sistema ferroviario español y su incidencia en el transporte ferroviario de mercancías del país en comparación con el de otros países de Europa, comentaba la actual situación económica de RENFE y la postura de Hacienda para ayudar económicamente a la empresa ferroviaria, que según el redactor, parecía más bien negativa.

Ante esta postura, el autor del trabajo periodístico opinaba que RENFE se vería obligada a cerrar parte de aquellas líneas secundarias que no ofrecían resultado económico aceptable sin mencionar en ningún caso ninguna fuente de RENFE consultada sobre el tema, ni que la citada opinión hubiera salido de la empresa.

Queda por tanto muy claro, que la noticia sobre la supresión de la línea Montcada-Puigcerdá al igual que otras, es únicamente fruto de la opinión de un redactor del periódico CINCO DIAS, sin que RENFE tenga conocimiento de las fuentes que han podido llevar al periodista a la citada conclusión así como que no existen en los próximos planes ni, en proyectos ni estudios la supresión de la citada línea.

Atentamente,

Fdo.: Mariano Palacin

RENFE DESMENTEIX

Arrel de la notícia de la supresió de la línia de tren Montcada-Puigcerdá, RUFACA demanà informació directament a RENFE sobre aquest fet. A continuació reproduïm la seva resposta:

L'INCENDIE D'OSSEJA

Un incendie a eu lieu le lundi 11 Septembre sur la route qui va d'OSSEJA à VALCEBOLLERE, à proximité de la forêt communale d'ERR, au lieu dit de la SOLANE NORD.

Aux environs de 18 H. 30, il n'y avait qu'un petit foyer sans importance; l'influence conjointe de la sécheresse et du vent a fait qu'aux environs de 20 H. 30 le feu avait ravagé 150 Ha. de landes et que l'incendie ne cessait de se propager en direction du PUIGMAL. Une petite plantation de résinaux (2 Ha) a brûlé aussi. Il suffisait de circuler en Basse-Cerdagne cette nuit-là pour se rendre compte de la dimension de cet incendie et des secours importants requis pour l'extinction du feu, et surtout pour la sauvegarde de la forêt d'ERR, très menacée. La Gendarmerie de BOURG-MADAME et les pompiers d'OSSEJA, BOURG-MADAME, de SAILLAGOUSE, LA TOUR DE CAROL, FONT-ROMEU, ESTA-

VAR, le CNEC de MONT-LOUIS, les militaires de la base de SAINTE-LEOCADIE et des volontiers civils étaient sur place pour lutter contre le sinistre. Ils restèrent là-haut jusqu'à 4 H. 30 du matin; certains y restèrent même la nuit entière. Le feu fut stoppé à la limite de la forêt d'ERR. Ainsi, grâce à tous ces efforts bénévoles, la forêt d'ERR put être préservée et sauvée.

Le feu reprit le mardi 12 vers 12 H., mais stoppé immédiatement. Il n'y a eu que 2 Ha. touchés.

Les causes restent indéterminées, hasard, chaleur, MALADRESSE D'UN PROMENEUR OU D'UN CHASSEUR?.

Cécile de Leyritz

ANTIGÜITATS E. ORRI

Major, 30

TEL.: 880.287 PUIGCERDA

AUTO ESCOLA PUIGCERDA

Victoria, 4, 1º

PUIGCERDA

Restaurant tipic de Cerdanya

EL RECO

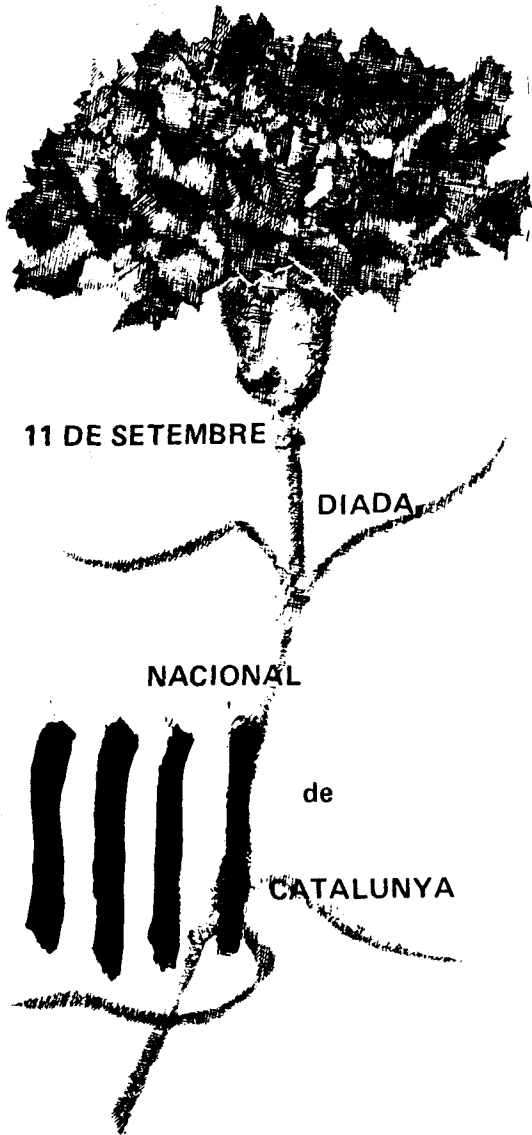
VILALLOVENT
(PUIGCERDA)

Tls 88-08-69
88-04-67

BANCO
HISPANO AMERICANO
PUIGCERDA

11 DE SETEMBRE

La Comissió "11 de Setembre" de la Vila valora positivament la celebració de la Diada Nacional de Catalunya a Puigcerdà i Cerdanya i ho fa que aquest ha sigut, apart d'un motiu de festa, un pas més en la reivindicació de les llibertats nacionals del nostre poble.

Es així que avalua com un signe d'unitat comarcal per la plenitud autonòmica de Catalunya la nutrida concentració i volta de cotxes a la Cerdanya, malgrat les dificultats que comportava el fet de que aquest any, encara, el dia 11 de Setembre fós un dia laborable.

Entenem, també, que la festa popular entorn la paella contribueix

com una peça més a superar diferències lingüístiques i socials, cada dia menys nombroses.

Després de lamentar el desordre produït amb la paella, del qual se'n fa responsable tant aquesta Comissió com el poc civisme demostrat pels presents, la Comissió "11 de Setembre" vol agrair a tots els qui, altruïstament, feren donatiu de diverses coses per a la festa i també a tots els qui, directament o indirecta, col·laboraren a fer possible la celebració de la Diada Nacional de Catalunya. Gràcies a tots, doncs, i fin a una altra.

COMISSIO 11 de Setembre

COMUNICAT DE LA COMISSIO "11 DE SETEMBRE"

L'Onze de Setembre es va celebrar a Puigcerdà, de nou, aquest any. Donada la circumstància que no és festa Nacional, encara, els actes van haver de celebrar-se a partir de les 7 de la tarda, per poder assolir un mínim de concurrència del món del treball. El plat fort de la Diada, deixant de banda la manifestació amb cotxes per tota la Cerdanya, fou la monumental paella que es preparà a la plaça de l'Església i que, un cop enllestida, fou víctima de la incontrolada multitud que es precipità sobre ella d'una manera inversemblant. Els esforços que la comissió va fer per intentar ordenar el repartiment de l'arrós, no van pas reeixir del tot. Organitzar aquest tipus d'actes, al menys pels de la Comissió, no és pas gaire

gàcil. La Comissió, per una altra banda, no tenia gaires mitjans a l'abast i, en no rebre l'ajuda necessària per part d'algun altre col·laborador, provocà la falta de control al recinte on es feia la paella. La falta de serietat del públic, però, ja és clàssica en aquest país, no cal oblidar la classe d'educació que s'ha rebut fins ara... Val dir, però, que la gent va fer ús de les papereres instal·lades a la plaça i al passeig i que un cop acabada la degustació de la paella, no hi havia pràcticament brutícia ni deixalles escampades enlloc. Ja és molt. I en fi, malgrat les incidències, la festa s'acabà bé amb una ballada de sardanes força animada.

X.P.

11

DE SETEMBRE AMB EL SR. PERE

L'olor d'arrós a la caçola s'escampà per tot el passeig. A la gent els començaven a roncar el budells, tot i que un temor rondava el cap de molts: arròs cubat. Allà hi havia també —com no— el Sr. Pere, el qual debia haver-se aixecat amb el peu esquerre a jutjar per la cara de pomes agres que feia. Ho regirava tot, s'ho mirava tot, arrugava el nas i tots esperàvem ja l'explosió d'un d'aquells seus discursos que freguen la ridícula. Així va ser, però li va sortir un competidor, el qual va entaular amb ell un "têt a têt" bilingüe que intentaré transciure literalment:

— Molt arrós, molt Onze de Setembre, molta Diada Nacional de Catalunya, però la majoria dels que estan aquí no saben que vol dir la

Diada —digué el Sr. Pere—. Molts d'ells ni tant sols parlen català. En aquest poble no es pot fer res. Quatre esbalotats organitzen tot el malament que saben una festa per Catalunya i gairebé tots els que assisteixen són castellans.

A la nostra vora hi havia un home d'uns quaranta anys que, al sentir les paraules del Sr. Pere —ja sabem que ell no parla: crida—, li replicà amb serenitat però amb to greu:

— Le pediría un poco de respeto para toda la gente que está aquí y no habla catalán. ¿O es que acaso esto es sólo para catalanes?

— Sí señor, per catalans. Oi que saps llegir? Doncs aquí, en aquest cartell hi diu: "Diada Nacional de Catalunya".

— Sí, pero más abajo pone "Som catalans tots els qui vivim i treballem a Catalunya" — contestà l'home amb accent castellà.

— No l'he fet pas jo aquest cartell. Ni tant sols hi estic d'acord. Veniu aquí sense un ral a la butxaca, us aferteu de fer calés a les nostres espatlles, no sou capaços de dir una paraula en català i a sobre encara us ferieu els amos.

— Mire usted: yo llegué aquí hace doce años. Y llegué sin un real, tiene usted razón. Pero que quede bien clara una cosa: si hoy puedo vivir medianamente bien, mantener una familia, tener un piso, un coche, etc., sin demasiados lujos, es porque me lo he ganado. ¿Me entiende? Nadie me lo ha regalado.

El Sr. Pere no és persona excessivament radical, però entre els seus defectes més destacats, apart el de parlar massa, s'hi ha de comp-

tar el de la seva tossuderia, fins i tot quan ell mateix sap que no té raó. Així en lloc de moderar el seu to, respongué amb cruesa:

— Si vol continuar parlant amb mi, ho ha de fer en català. Que amb dotze anys ja en podia haver après. El que passa es que no volen. L'altre dia mateix —continuà dirigint-se, ara, a nosaltres— vaig veure dos xicots que, després de la sorpresa de veure la descomunal paella, van comentar que tractant-se d'una festa catalana ells no hi vindrien.

— Puede ser cierto y, en este sentido, tenemos que hacer un es-

fuerzo. Pero todos, ¿eh?. Los que hablan catalán y los que hablan castellano. Afortunadamente ni todos los catalanes son como usted, ni todos los castellanos como esos chicos y en esta fiesta tiene una prueba. Si muchos de nosotros no hablamos catalán es porque tampoco se nos han facilitado las cosas, otros quizá porque no les ha dado la gana, otros por pereza o por timidez.

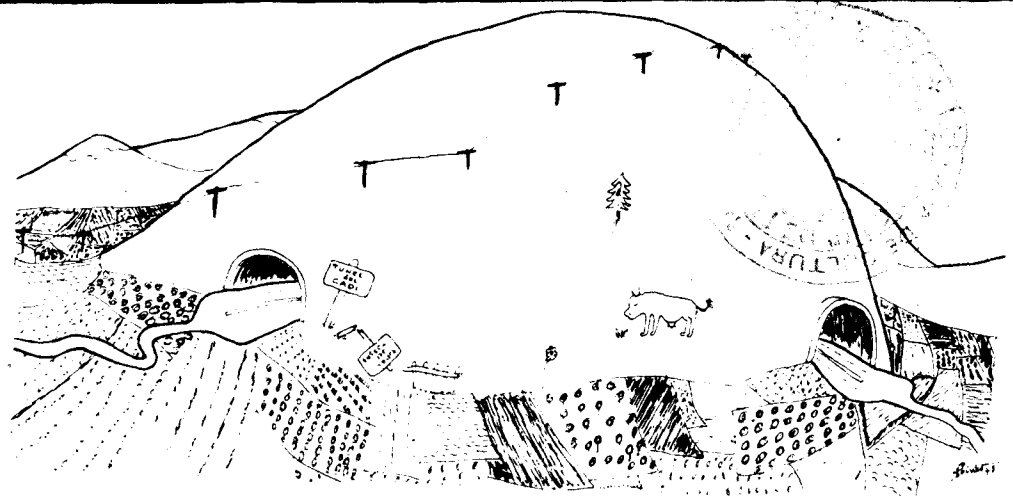
— Doncs si no us dona la gana o us fa vergonya, foteu el camp i acabem la festa en pau.

— Mire usted: no quiero dis-

cutir más. Sólo quiero hacerle saber que en la organización de la Diada ha participado gente que habla castellano, mientras que a usted no se le ha visto el pelo.

Per sort, en aquell moment l'arrós comença a fer xup-xup i tots ens vàrem abocar sobre la paella. No cal dir que a l'endemà el Sr. Pere estava apenadit d'algunes de les seves paraules, potser com a resultat d'una forta colitis, produïda de l'arrós mal digerit.

KERE

TUNELS

Pràcticament des del número 4 de RUFACA han anat apareixent en les seves fulles informació o comentaris sobre ambdós túnels —el de Toses i el de Cadí—, amb l'afany de promoure un debat públic sobre aquesta qüestió. El debat, com a tal, encara no s'ha produït, però aprofitem l'oportunitat per tornar-hi a insistir: aquestes pàgines són obertes a tothom qui hi vulgui donar la seva opinió.

En aquest número portem una informació, ja apareguda als diaris, i una opinió, la d'un grup de joves: els mateixos que feren una carrossa per la Festa de l'Estany, en aquest sentit.

NOTICIA

A finals de juliol, el president

de la Diputació de Girona, Antoni Xuclà, en una roda de premsa, reconeixia la congelació del projecte del túnel de Toses, tot i que la concessionària —Proydegesa— havia col·locat un contador de vehicles en la pròpia Collada, per estudiar el tràfec de la zona.

Es a dir, el projecte es ficava en el mateix sac que l'Eix Transversal, que l'Hospital Provincial, etc.

OPINIO

(reproducció literal del document publicat i repartit per la Festa de l'Estany)

NO ALS TUNELS!!!

Darrerament es parla molt dels túnels de Toses i del Cadí. Un grup de joves de Puigcerdà, aprofitant

aquesta festa tan nostra voldríem expressar les nostres inquietuts en front d'aquesta qüestió:

Ens fa por que el nostre inimitable paisatge destruït per la construcció de blocs d'apartaments i que aquest fet dugui a l'especulació del terreny sense ordre ni concert.

Es parla també de la construcció —més a llarg plaç— d'una autopista que podria esdevenir la fi de la nostra comarca com a lloc de repós i tranquil·litat que tant la caracteritzen.

Creiem fermament que és necessari que tots prenguem consciència del que tot això representa i per tant ens cal una bona informació i discussió dels problemes que directament ens afecten, a nivell comarcal i ciutadà

LLIVIA: DENUNCIA URBANISTICA

Tres Partits Polítics presents a la comarca (ERC, PSUC i PSC) han denunciat una infracció urbanística en el terme municipal de Llívia. La denúncia fa referència a l'edificació d'uns blocs d'apartaments situats a l'inici del carrer Puigcerdà i que no s'ajusten als projectes

presentats per obtenir la corresponent licència.

La desaparició d'un turonet i l'apareixement d'una nova planta —malgrat els constructors diguin que són cellers, poder ésser també, botigues— ha sobrepassat l'altura màxima autoritzada per edifica-

cions en zona Ciutat-Jardí semi-intensiva.

La denúncia, acompanyada per documents fotogràfics ha sigut adreçada al mateix temps a la Comissió Provincial d'Urbanisme i a la Generalitat.

Sembla ser que l'Ajuntament de Llívia, com a primera mesura, ha decidit congelar la concessió de noves licències, a l'espera del que diran els organismes abans esmentats.

Tribuna Política (oberta a tots els partits)

PSC-PSOE

DESPUES DEL REFERENDUM: NUEVO REGIMEN, NUEVO GOBIERNO.

Aprobada la Constitució per las Cortes, se da paso al Pacto social que permitirá el relanzamiento del país, imprescindible para el desarrollo de una política democrática. En el campo político, el Gobierno deberá optar entre convocar elecciones o una remodelación del Gabinete, que pasaría por:

A) Gobierno monocolor, minoritario, UCD, que sufrirá el desgaste a que le someterán las demás fuerzas;

B) Minicoalición UCD-CDC, de altos costos para UCD (tres ministerios y un cierto control de la economía pide CDC), la presidencia de la Generalitat para Jordi Pujol como culminación del tarradellismo, la probable desaparición de UCD en Catalunya...

C) Gran coalición UCD-PSOE, alternativa en auge ya que favorecería la consolidación de la institución monárquica, la permanencia y estabilidad en el poder de UCD, una potencia gubernamental, parlamentaria y administrativa con eficacia reformadora; la incorporación de abundantes cuadros muy cualificados del PSOE en los distintos niveles...

El PSOE sabe que si la derecha puede gobernar cómodamente con la mitad más uno de los diputados del Parlamento, la izquierda, en este período de recelos anclados en sectores sociales decisivos, necesita además de la mayoría aritmética un injerto centralista, el ojo vigilante de la derecha eterna, en el gobierno. Se evitaría pues una mediterraneización política (ejemplo de Francia, Italia, Portugal).

UCD y PSOE son partidarios de llegar a la gran coalición tras una confrontación electoral (sean las legislativas o las municipales) para llegar a una clarificación que permita una coalición duradera, y el porcentaje de carteras se atribuiría a cada partido en proporción a los votos obtenidos. De no conseguir UCD superioridad de votos, Suárez dejaría la presidencia del Gobierno para refugiarse en la presidencia del Partido. Se consolidaría a la vez el bipartidismo en que

están interesados los dos grandes bloques y que intentan desgarrar AP y PCE para ampliar su pequeña imagen. Tras el referendum se estudiaría el calendario electoral, dando prioridad seguramente a las legislativas.

Una nueva etapa está al nacer con la llegada del nuevo Régimen. Los socialistas estamos a la expectativa, seguros de seguir protagonizando el cambio y el progreso que reclamaron los votantes del 15 de Junio.

PARTIT DELS SOCIALISTES DE CATALUNYA (PSC-PSOE)

UCD

PSUC

ELS COMUNISTES CERCANS DAVANT DELS TUNELS

Amb l'aparició al Juliol de la revista Pirinenc, els comunistes cercans vàrem definir-nos públicament davant el problema dels túnels. Resumim breument les crítiques que fèiem als projectes en aquell article:

1) Una manca de consulta prèvia als habitants de Cerdanya.
2) El caràcter d'inversió privada d'ambdós projectes (encara que en el cas del Túnel de Toses es

pot parlar de societat mixta) i la carga impositiva que això representaria pels cercans al haver de pagar un peatge.

3) La falta d'un lligam dels túnels amb la xarxa viària catalana de forma que siguin un engranatge més dins les comunicacions de Catalunya.

4) L'absència d'un estudi a fons de la xarxa viària que la Cerdanya necessita per engullir el flux de vehicles que els túnels comportaran.

5) I la simultaneïtat funcional d'ambdós projectes, malgrat les tasques diferents que puguin acomplir a llarg termini.

Però aquestes crítiques no han d'impedir-nos fer una valoració seriosa del que pot aportar l'obertura dels túnels. La disbauxa urbanística, l'especulació, les operacions immobiliàries fa temps que han començat i no porten camí d'aturar-se, amb túnels o sense ells. Es a partir d'aquest fet evident que els cercans hem de mesurar cap a on dirigir els nostres esforços; que la polèmica de túnels sí o túnels no, no ens impedeixi dotar-nos d'un instrument d'ordenació que, en el marc del projecte de futur que volgüem per Cerdanya, ens permeti el control directe i democràtic del que passa a la comarca: el PLA COMARCAL.

Així, la idea del Consorci format per tots els municipis cercans i la Generalitat, es un pas endavant. Però hem d'exigir que es prescindixi dels interessos localistes i, sobretot, del particulars que contínuament retrassen la constitució definitiva de l'esmentat Consorci, indispensable per arribar al Pla Comarcal. A falta d'eleccions municipals, la democratització del Consorci és també fonamental per aturar el procés al que està abocada la Cerdanya actualment.

Per tant, el PSUC de CERDANYA entén que, si el Pla Comarcal és un fet abans de l'inauguració del Túnel del Cadí (el de Toses sembla enfonsat), no solament no suposa un perill pel desenvolupament cerdà, sinó que pot ser una eina de redreçament del sector agrícola, avui en regressió, i una porta oberta a noves i plurals possibilitats econòmiques.

COMITE COMARCAL
DE CARDANYA

CONTES REALS

Succéi una vegada a la Vila de Llívia a l'any seixanta nou, quan fou construït l'Hotel, que va nèixer una gallina que posava els ous d'or; hi havia també uns senyors que varen descobrir la manera de treure'n el major rendiment possible, cosa lògica ja que tots ho hauríem fet, però no es varen preocupar de cuidar-la i mirar-la prou i això els ha portat a que enguany se la tinguin que menjar. Perquè es veuen obligats a menjar-se la gallina dels ous d'or?

S'han construït quantitat de vivendes que tenen tants problemes que qui les ha comprat ja parla de tornar-se-la a vendre, quan hauria d'ésser al revés. Per altra part, sembla ser que un Senyor volia fer moltes coses per aquesta Vila; molt va fer, però no el varen correspondre, doncs quan es va illuminar la carretera de Llívia, l'esmentat Senyor volia que posesin dugues faroles que arribessin fins a la seva propietat, cosa que no costava gaire de fer, doncs aquest senyor volia pagar l'import d'això i i tal vegada n'hauria pagat més, ja que no ha estalviat mitjans en vers la Vila. El mateix fet illuminava l'excés al camp de futbol, doncs ell n'havia cedit part desinteressadament.

No us sembla, senyors lectors,

que es tenia que recapacitar una mica més seriosament si es volia seguir conservant aquesta gallina, perquè continués fent ous d'or?

Un altre motiu: suposo que tots vosaltres haureu vist en quin estat estan els carrers de la Vila, doncs només s'ha d'anar a la veïna França per veure la diferència. Perquè no ens revela l'Ajuntament, el qual és el responsable de contractar la neteja del poble, les causes de no poguer-se portar a cap una neteja seriosa que evitaria aquests focus de contaminació que van en perjudici de tots i que tant revolt aixequen en tot l'Occident?

Saben sobradament que molta part de la higiene pública correspon als habitants de la Vila, però l'altra part correspon als òrgans que ens dirigeixen (o ens tindrien que dirigir) per donant-se exemple, començant per fer un esforç amb energia per que aquesta gent als quals paguen fessin la recollida amb bona voluntat i amor propi i que quan caigui un paper o una borsa la recullin. Em semblaria molt bé que tots i posessim el nostre granet de sorra.

Més problemes: només cal que faci un tro per quedant-se sense llum i sense televisió, que passi una bicicleta per qualsevol carrer de la Vila per trencar les tuberies i quedar-nos sense aigua; què els hi sem-

bla que un senyor que s'ha gastat dos milions per amunt en la compra d'un apartament i ve a passar vuit dies per a descansar i es troba amb la sorpresa de que te que passar-se el dia pujant galledes d'aigua, si la troba?

Un cas curiós esdevingué quan, en ple estiu, es produí un reventó a la tuberia general de l'aigua. L'Ajuntament va afanyar-se a reparar-ho, fou tan ben protegida la reparació que el primer camió que passà... catacroc, el poble sense aigua! Hauríem de preocupar-nos de que es fessin les reparacions més àmplies i definitives, així ens evitariem fracassos en hores punta.

Sabem molt bé que enguany passà un cas molt lamentable amb un nen de cinc anys el qual perdé la vida i no va poder ser portat al dipòsit del cementiri perquè es corria el risc de que fos menjat per les animals, degut al lamentable estat en el que es troba la nostra última morada; el dipòsit sembla més bé un magatzem de deixalles i material de construcció, els murs se'n van per terra i plou i cau aigua dintre els nínxols, se senten mals olors, es veuen algunes caixes, està brut i mal cuidat que fa pena entrar-hi, la carretera d'accés a ell està gairebé intransitable, si plou si ha d'anar amb botes d'aigua. No us sembla, senyors lector, que és hora de procurar fer-hi quelcom?

A.M.

EL PIRINEU, BENEFICIADO POR LA CONSTITUCION

Los Grups de l'Alt Pirineu reunidos en Bellver y con motivo de la aprobación por la junta de portavoces de la comisión constitucional del Senado de la enmienda al artículo 124 de la Constitución, enmienda elaborada conjuntamente por los Grups de l'Alt Pirineu y L'Entesa dels Catalans, y presentada por el senador Josep Ball.

Acordaron manifestar públicamente su satisfacción por la aprobación de dicha enmienda, que introduce la necesidad de que la ley establezca un tratamiento diferencial para la alta montaña. Ello es de gran importancia para l'Alt Pirineu y para otras zonas de características parecidas ya que permite en el marco de la Constitución y de los estatutos autonómicos la

existencia de normativas jurídicas que puedan frenar la emigración y potenciar y acelerar el proceso de recuperación económica.

En otro punto del comunicado, ponen de manifiesto su agradecimiento a la Entesa y en especial a Felip Solé Sabaris y Josep Ball, miembros de la comisión mixta por su esfuerzo por la ayuda y comprensión demostrada en la densa problemática pirenaica. Asimismo, se reafirman en su voluntad de continuar trabajando para la inclusión en el Estatut d'Autonomia del marco que haga posible la redacción por el Parlament de Catalunya de la Lley de Muntanya, que al igual que los países alpinos asegura para la alta montaña catalana el tratamiento globalizador que tanto necesita.

DOS AÑOS DE REUNIONES

Los Grups de l'Alt Pirineu, después de dos años de reuniones periódicas rotativas por las comarcas de la Cerdanya, l'Alt Urgell, Pallars Sobirà i Jussà, Ribagorça i la Val d'Aran, constituidos por independientes y afiliados a partidos políticos democráticos están convencidos de la gravísima situación del Pirineu con las secuelas de la postración económica, la escasez de servicios esenciales y la emigración, que sólo podrá cambiar con el planteamiento general que incluya a todos los factores que intervienen, actuando con medidas concretas, definidas a nivel local, catalán y estatal y procurando las soluciones adecuadas de acuerdo con la estricta realidad de su entorno.

LORENA DOLCET

REMEIS PROVATS

Seguim transcrivint avui, respectant fins i tot l'ortografia original, els remeis del document cerdà del qual fem menció en el darrer número de RUFACA. No cal dir que ens agradaria saber els resultats si algú té el valor de provar-los...

- PER L'OIDO: *Estalsí ben bullit amb oli i posant d'aquest líquit alguna gota al oïdo, calma al acte els dolors. El mateix estalsí barrejat amb aigua i alcohol, es un dels millors dentrífics coneguts.*
- PER CONTENIR LES HEMORRAGIES: *alcàr el braç corresponent al costat del nariu del qual surt la sanc.*
- PER AL MAL GRA: *serveix la sanc de llebre líquida.*
- PER AL MAL DE HILLADA O MAL DE VENTRE: *pendrer un vas d'aigua amb bastanta quantitat de llevó de plantatge.*
- PER RETENIR EL MENJAR A L'ESTOMAC I TREURER ELS ACITS: *vi blanc, ginobróns, pega grega amb pols, clavells i canella, barrejat tot, posat amb infusió i al cap d'un rato beurer una collaradeta de pendrer café d'aquest líquit.*

- PER TREURER LA CALENTURA DE LA BOCA DEL COR: *emplastes de vi de sahuc*
- PER ALIVIAR L'ESTOMAC: *rom de canya pres amb poca dosis.*
- PER UN ESPANT O RABIADA ENGLEBANT-SE LA SANG AL COR: *berbena picada, colocada amb quatre o cinc draps, emplastes i posar-lo al pit; es chupa la sanc.*

Tenim entés que —el mal d'hillada— era abans el que ara diem apendicitis.

Per altra part ignorem qué és això de la —llevó de plantatge— ens ho pot explicar algú dels molts avis lectors de RUFACA?

Quan jo era petit em deiem que el braç que calia aixecar en cas d'hemorràgia nasal era el contrari al forat d'on sortia la sang...

Els que us dediqueu a la política activa (i els que la patim, que som tots els altres) cal que preneu nota del darrer remei transcrit.

FRANCESC

FOTO - ESTUDI

Escoles Pies, 16
Tel: 88 03 88
PUIGCERDA

Nique

JOIERIA RELLOTGERIA
J. Fullana
PUIGCERDA

selecciones

SOUVENIRS - JUGUETERIA
ARTICULOS REGALO
LISTAS DE BODA

PLAZA DEL CAMPANARIO, 10
Tel: 88 02 77

PUIGCERDA

Palau 3

Major, 13 — Telèfon 88 06 99 — Puigcerdà

Gada ano, lo mismo...

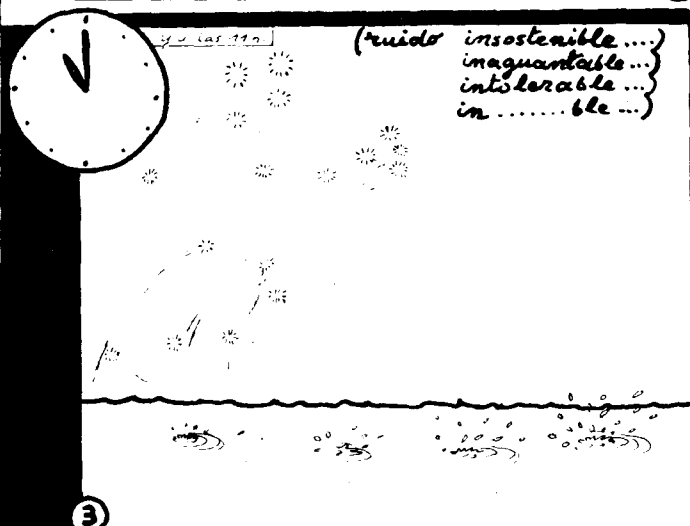
J.P. POIRIER.

1

2

3

4

salvem el català

US DE "PER" I "PER A"

En el llenguatge parlat és molt poc freqüent l'ús de la preposició "per a", la qual cosa fa que "per" s'empri ja d'una forma generalitzada i, moltes vegades, incorrecte.

La preposició "per" indica el motiu, la causa, el mitjà i l'autor de l'acció expressada del verb principal. Exemple: No hi he anat per l'esgarripança que em fa. Només ho ha fet per ambició. T'ho enviaré per correu. He fet fer un vestit per la modista.

La preposició "per a" indica la finalitat, l'objecte o la destinació. Exemple: S'ha fet un vestit nou per a la festa major. He comprat un armari per a la cuina. T'he fet portar aquest regal per a la nena.

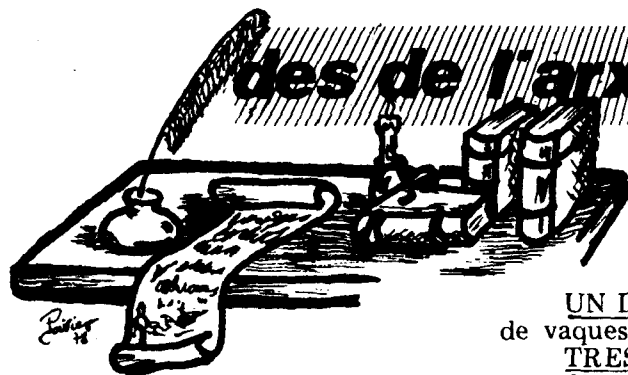
També es posa "per" davant adverbis i conjuncions (Ex: La processó va per dins. Et deixo el paraigua per si

plou), i a les determinacions circumstancials de lloc (Ex: Passarem per la drecera).

"Per a" també introdueix determinacions circumstancials de temps, fixant d'una manera precisa un terme (Ex: Estic convidat per a demà). Però: Vindran pels volts de Nadal.

Davant infinitius cal emprar la preposició "per" quan aquesta depèn d'un verb o d'un substantiu d'acció voluntària (Ex: Estudia per aprovar el català. L'anada a la muntanya per fer salut...) o bé quan introdueix un verb que indica una acció que s'espera però que no s'ha realitzat encara (Ex: Pis per llogar). Utilitzarem la preposició "per a" quan aquesta depèn d'un verb d'acció involuntària o d'un adjectiu (Ex: L'oli serveix per a cuinar. La camamilla és bona per a l'estòmac) i també quan depèn d'un verb en passiva pronominal (Ex: Les tovalles es posen per a menjar).

Laura Fabra

EL PRIVILEGI DE LLEUDA

—(CONTINUACIO)—

TARIFA que en el segle XIII es cobrava a la Vall de Querol: **CINC SOUS**, per cada cavall que home estrany porti per a vendre'l.

UN SOU, tot jueu o jueva —estrangers— que passés per allà.

VUIT DINERS, per cada mul de feix que hagi portat bast.

SIS DINERS, per cada càrrega de fusta que no sia obrada, i per cada càrrega de ferro que sia cordat, i se'n porti tres balots. (Si només el portaven a quintars, pagava mig diner per cada dos quintars).

QUATRE DINERS, per tota altra càrrega de coure, aram, llana, estany, llances, capes, singles, congre, etc. que passés per dit pas de Querol. I també per càrrega de draps de lli, cànem, d'estopa o de terliç, si era cordada (altrament només dos diners). Es pagava també quatre diners per càrrega de formatge, per càrrega de peix, fresc o salat, per càrrega de pells de corder o de cabrum o de tot altre pellam, i per cada mulat o rossí que no hagués portat bast.

TRES DINERS, per cada somada de vi, i per bala de pastell (herba que servia per tenyir).

DOS DINERS, per tota bala de draps o de pellam, etc., que no fos cordada, i per tota altra bala que vagi a través —tant per entrada com per eixida—; i també per feix de tota altra mercaderia de qual-sevol roba usada.

UN DINER, per càrrega d'oli o de sal, i per cada bèstia bovina o porquina.

MIG DINER, per cada bèstia de llana o cabrum, i per cada dos quintars de ferro, d'home estrany.

TARIFA DE PUIGCERDA, implantada l'any 1632 i que àdhuc regia el 1739: En resum, diu: Es cobrava:

UN DUCAT per cada centenar de vaques que passava per aquí.

TRES RALS, per cada centenar d'ovelles, moltons o cabres.

DOS SOUS I MIG, per cada càrrega d'oli, per càrrega de peix, tant si és fresc com sec; per càrrega de fruita seca. (La fruita verda pagava només sis diners per càrrega). També pagava dos sous i mig, la càrrega d'alls. (Les cebes pagaven o n'entregaven mig forc per càrrega).

DOS SOUS I MIG, per càrrega de capes o d'altres teles; per càrrega de llana, que no arribi al Pes del Rei. (La que hi arribava, pagava vuit diners per quintar). Per càrrega de cuiram, o de pastell o de roldó, per càrrega de pega que va fora el comptat; (i si arriba al Pes del Rei, pagava vuit diners per quintar). Per càrrega de pebre bo, de vernís o d'oli de ginebre, i per càrrega de totes altres coses que es venen a la plaça.

UN SOU, per cada cap de bestiar que ve de França o va a Catalunya, passant per Cerdanya; per cada cap de bestiar cavallí: eugues, mules, matxos, rossins, i per cada porc. També per cada paquet de capes, per bé que només hi hagi quatre capes, menys si les porten a coll, puix que aleshores ja no era càrrega.

VUIT DINERS, (ja ho hem anotat): Per cada quintar de llana o de pega que no arribava al Pes del Rei.

SIS DINERS, per cada càrrega de blat, o de fruita verda; per càrrega d'olles, plats, escudelles, etc.; i per cada banasta de vairs (pells de dos colors).

QUATRE DINERS, per cada paquet de teles de Capcir, o per cada paquet d'altres coses en general, i per cada paquet dels marxants que paren a la plaça.

TRES DINERS, per càrrega de vi o de vinagre. I per cada quintar de ferro, tres diners d'entrada i tres d'eixida.

DOS DINERS, per cada càrrega de posts.

UN DINER, per càrrega de sal.

I MIG FORC, per cada càrrega de cebes, tal com hem dit abans.

Creiem endebades advertir un cop més, que aquest tribut de la lleuda ingressava a l'erari reial; no pas al municipi; tanmateix el comú percebia molts altres impostos.

Vegueu, a continuació una síntesi de les quantitats —valor en lliures— que reportava al rei, la lleuda que es cobrava a Puigcerdà, a la Vall de Querol i pel Mestre de Ports de Cerdanya: (1)

CONVENI AMB EL LLEUDER DE PERPINYA

Ens permetem acabar aquest tema amb un curiós conveni entre Puigcerdà i els lleuders perpinyanesos.

Ja tenim dit que algunes viles —particularment Perpinyà— intentaven cobrar l'impost de lleuda als puigcerdanencs, els quals n'eren exemps en virtut de reials privilegis.

Tanmateix, l'any 1544, es menava un plet entre aquestes dues viles davant la Cúria del Procurador Fiscal del Reial Patrimoni, per ventilar novament la qüestió de la lleuda.

Mentrestant, però, el Síndic de Puigcerdà va fer un conveni amb un tal Honorat Mestre, arrendatari —aquell any— de l'esmentat dret de lleuda reial a Perpinyà; conveni en el que Puigcerdà va prometre al susdit arrendatari que si aquesta vila, per no poder provar la seva franquícia de lleuda, perdés el plet, aleshores li pagarien tot el que, per les càrregues i mercaderies dels homes de Puigcerdà, li correspongués per dit dret de lleuda, durant tot el temps del seu arrendament. I l'esmentat arrendatari, per la seva banda prometé a l'aludit Síndic de

(Segueix a la pàgina 18)

(1)	l'any	1.494-95	1496	1497	1498	1499	1500	1501	1503	1504	1505
	A Puigcerdà	235	—	—	300	157	—	178	300	231	—
	A Querol	71	11	36	73	—	70	140	78	—	130
	Metre de Ports	16	—	15	—	28	—	—	—	—	—

BILAN ECONOMIQUE DE LA CERDAGNE ET DU CAPCIR

a) Description

La Cerdagne et le Capcir sont deux hauts plateaux montagneux (altitudes variant entre 1.200 et 1.900 mètres - points culminants le Carlit 2.921 m. pour la Cerdagne, le Péric pour le Capcir 2.810 m.) situés à l'ouest du département.

Les principales communes sont: MONT - LOUIS, les ANGLES, FONT - ROMEU; bordée par l'Andorre et L'Espagne cette région attire la clientèle Roussillonnaise, Barcelonaise et attirera, mieux qu'aujourd'hui la population toulousaine quand les problèmes d'accès seront résolus (Tunnel sous les Puymorens).

Bien qu'ayant des caractères similaires ces deux plateaux se différencient de façon sensible.

La Cerdagne offre l'image de vastes champs de blé, de grasses prairies. Le Capcir plus sauvage, plus venté moins propice aux cultures, est le pays des grands lacs et des espaces libres.

La Cerdagne, grâce à l'or blanc est en train de réussir, mieux que sa voisine sa reconversion.

Cependant, les deux possèdent en commun ces atouts majeurs: soleil et climatisme, beauté et variété des sites.

b) Démographie

Toutes ces richesses suffiront-elles à retenir une population rurale qui jusqu'à ces dernières années s'amenuisait peu à peu?

Il semble que oui car la Cerdagne et le Capcir ont vu, depuis 1962 leur population augmenter de 19,5 par cent (21,5 par cent) pour la Cerdagne (12,7 par cent) pour le Capcir.

Si cette augmentation a été plus sensible entre 1962 - 1968 (+ 10,9 par cent, c'est-à-dire + 10,4 par cent pour le Capcir, + 11,1 par cent, pour la Cerdagne) qu'entre 68-75 (+ 7,6 par cent, + 2 par cent pour le Capcir, + 9,3 par cent pour la Cerdagne) elle n'en reste pas moins réelle et elle contraste avec la démographie des régions voisines: variation 1962/1975 du Conflent par exemple: - 3,8 par cent.

Ce qui est appréciable, dans ce bilan démographique c'est que la population se renouvelle non seulement grâce à un solde naturel mais aussi, grâce à un renouvellement de la population existant sur place (mouvement naturel positif).

Cependant, la population active agricole est âgée: + de 40 par cent des exploitants ont plus de 50 ans.

c) Economie

- Secteur primaire:

L'économie montagnarde (agriculture extensive + élevage pour le lait surtout), si elle permet la survie des exploitants n'en assure pas la prospérité. La productivité est faible, l'élevage revêt des formes peu évoluées (faible rendement fourrager).

Dans les zones où l'agriculture pourrait encore se maintenir, la dispersion des parcelles rend l'exploitation peu rentable. Les actions sur les structures (remem-

brement) sont difficiles, le marché foncier étant très souvent gelé par les propriétaires du sol qui espèrent un miracle touristique, et escomptent une plus value considérable. Souvent les agriculteurs désertent, vendent leurs terres qui seront utilisées à des fins non agricoles (construction de résidences secondaires). En Cerdagne pour 100 logements principaux on trouve 40 à 80 résidences secondaires, dans le Capcir plus de 80!

De ce fait les jeunes agriculteurs désirant s'installer ou agrandir leur exploitation trouvent très difficilement des terres.

Cependant la situation semble s'améliorer.

Les jeunes partent moins volontiers.

Des efforts sont faits pour développer l'élevage.

Citons par exemple l'action de la Société Coopérative Agricole Laitière CIMELAIT qui résulte de la fusion des trois Coopératives Laitières existant auparavant en Cerdagne, Capcir, Conflent. C'est la seule Coopérative qui assure la collecte du lait dans le département. En 1973 CIMELAIT s'est installée dans des locaux modernes à ERR. Puis elle a étendu ses activités aux approvisionnements agricoles en fournissant aux éleveurs des aliments pour le bétail, des engrais, des céréales, des semences. Elle a également contribué à la mise sur pied de la Société d'intérêt Collectif Agricole "la CATALANE de Viande et Bétail" dont la création a permis d'organiser la production de viande bovine en Cerdagne - Capcir - les éleveurs étant désormais assurés de pouvoir commercialiser leur production.

Les éleveurs, tout en cherchant à organiser le marché de la viande se regroupent actuellement au sein d'associations foncières pastorales et de groupements pastoraux afin de remettre en valeur de vastes pâturages d'altitude qui avaient été abandonnés. Par ailleurs un certain nombre de jeunes agriculteurs n'hésitent plus à investir pour construire des bâtiments d'élevage moderne.

Ceci est valable pour la Cerdagne qui a bien su tirer profit des aides accordées à l'agriculture en zone de montagne (à partir de 1961) mais est moins évident dans le Capcir où la restructuration naturelle ne semble pas encore s'amorcer.

- Secteur secondaire:

Le secteur industriel est pratiquement inexistant, seul le bâtiment est bien représenté.

L'artisanat existe: 79 entreprises dans le Capcir - 205 en Cerdagne (284 au total), mais elles sont toutes de petite taille.

Pourtant cette région possède une source d'énergie potentielle: le soleil.

L'ensoleillement à ODEILLO est évalué à 2.800 heures d'exposition par an, c'est ce qui a permis la construction du four solaire. Ceci est peut-être le point de départ d'une activité originale, rémunératrice pour la région: recherches scientifiques en liaison avec l'U.N.E.S.C.O. et l'Université de PERPIGNAN, activité industrielle (construction de capteurs solaires).

Le "SOLEFIL" produit du matériel d'exploitation d'énergie solaire, mais elle est installée à PERPIGNAN.

Enfin l'installation à TARGASONNE (haute Cerdagne) à quelques kilomètres d'ODEILLO de la 1ère centrale électro-solaire va concrétiser le rôle de leader des Pyrénées-Orientales en matière de recherche et d'application de cette énergie.

La Centrale thémis avec 360 miroirs répartis sur 5 hectares pourrait fournir de l'électricité à une ville de 3.000 personnes.

Elle utilisera la technique de conversion thermodynamique: la chaleur accumulée par la concentration du rayonnement solaire servira à produire de la vapeur qui elle-même actionnera une turbine. Thémis aura une puissance de 3 megawatts (3.000 kilowatts).

Cette centrale sera avant tout un banc d'essai industriel, destiné à constituer la 1ère étape vers les centrales solaires de puissance. Elle sera une des 1ères de ce type à être mise en chantier dans le monde avec celle de BARSTOW, aux U.S.A., sa mise en service interviendra des 1980.

- Secteur tertiaire

- Les commerces sont nombreux en zone de montagne: 43 dans le Capcir, 97 en Cerdagne, mais on ne trouve aucune entreprise d'envergure.

Les habitants des communes de moins de 100 personnes sont obligés de s'adresser pour leurs achats quotidiens à des commerçants ambulants.

- Mais si le secteur tertiaire est bien représenté c'est essentiellement grâce à l'activité touristique.

Le Capcir possède 20 hôtels (407 chambres), la Cerdagne est mieux pourvue: 55 hôtels (1.179 chambres).

C'est l'or blanc qui, avec la relative démocratisation des sports d'hiver apporte l'essor à cette région.

Les stations sont nombreuses et réparties sur 3 sites

Le Massif du Carlit le plus anciennement équipé fréquenté par la clientèle des stations de FONT-ROMEÜ et de Pyrennées 2.000 (versant S.E.) des ANGLES (versant EST) de FOURMIGUERES et de PORTE PUY-MORENS.

Le Cambre d'Aze dont la mise en valeur est plus récente à St. PIERRE - dels - FORCATS et EYNE.

Le Puigmal, le plus récent aménagé en stade de neige. Seul l'accueil de jour est assuré, l'hébergement se fait dans les communes plus basses d'ERR, SAILLAGOUSE, LLO.

L'aspect sportif du tourisme d'hiver se retrouvera à l'été grâce aux escalades, randonnées pédestres ou équestres, pêche dans des lacs, chasse...

Le secteur santé est très développé en Cerdagne - Capcir. Certes, les Médecins ne sont présents que dans les grandes localités et beaucoup d'habitants sont obligés de se déplacer et de faire un long trajet pour consulter un Docteur.

Densité médicale en Cerdagne: 15/10.000 habitants

dans le Capcir: 10/10.000

moyenne départementale: 14,9

Mais la zone de montagne, grâce à son climat sain ensoleillé et sec abrite de nombreux établissements de Santé: plus de 20 Maisons d'Enfants en Cerdagne (1.300 lits) une seule en Capcir. Pour l'ensemble de la région on dénombre 7 établissements de lutte anti-tuberculeuse plus de (500 lits) 8 autres établissements: Maison de Repos, Etablissements pour personnes âgées, cliniques, établissements à caractère social sont environ 500 lits.

La Cerdagne et le Capcir région voisine possèdent quelques différences dans leur degré de développement.

Un exemple peut être fourni par leur degré respectif de scolarisation 20,7 par cent pour la Cerdagne - moyenne Pyrénées-Orientales: 20,13 par cent - 10,19 par cent pour le Capcir. La Cerdagne accueille au Lycée de FONT - ROMEÜ plus d'un millier d'élèves dans le secondaire. Le Capcir ne possède aucun établissement secondaire.

Cependant, elles ont des potentialités naturelles comparables et leur avenir semble plutôt souriant.

La haute montagne présente l'exemple d'une région déshéritée à 1ère vue qui est en train de réussir sa reconversion économique.

**FERRETERIA- DROGUERIA
Y BAZAR**

PIGUILLEM—LLORENS

**Tel.: 880.267
Mayor, 35 PUIGCERDA**

FEU-VOS SOCIS

D'AMICS

DE CERDANYA"

TELURISMO Y GEOMANCIA

Hace unas semanas estaba dando precisiones a unos amigos sobre el telurismo después de que leyeron en el precedente número de RUFACA el artículo correspondiente a esta sección. Impresionados por este fenómeno, tuve que "tranquilizar" un poco estas mentes tan apasionadas por estos asuntos calificados de —misteriosos—. Me desilusionó incluso encontrar tanta gente interesada en ello, puesto que es el resultado de una moda que actualmente hace hablar mucho de paranormalía y de astroarqueología, lo que provoca la pasión más que el estudio y lo único que hace es deteriorar lo —sagrado— y lo —complicado— de estos temas tan fácilmente criticados por otra parte. Es un poco como el buen vino, cuanto más se pone a venta comercial, más se adultera el producto.

Así pasó el mes, con sensaciones extrañas y opuestas: hablando con gente que se ríe abiertamente de estos temas y por otra parte el gran apoyo moral recibido al ver la película "CARRIE" en el cine Avenida (película que no deja de ser un film—pero que pone un poco el dedo en estos problemas de la paranormalía) y al conocer nueva gente muy interesada desde hace tiempo, y al decir de un amigo, que el director de un centro educativo de la comarca, estaba sensibilizado por la parapsicología, o que por lo menos no tenía nada en contra, como suele ocurrir en la mentalidad de la gente llamada normalmente —los mayores—.

Felicito al mismo tiempo a las personas que han intentado la experiencia expresada en el precedente capítulo y seguiré dando aquí unos informes sobre este magnetismo poco conocido.

No es todo captar momentáneamente corrientes telúricas, también hay que controlarlas y canalizarlas. Para ello, hace falta utilizar "ondas de forma". Se trata de fabricar formas geométricas de 2 o 3 dimensiones que determinan frecuencias. Así, los edificios antiguos amplificaban las vibraciones telúricas a partir de la armonización de su estructura. Fue la meta de las criptas y de las primeras catedrales góticas. Pero la forma más perfecta es la de la pirámide. En cuanto a dólmenes, expresan también un tipo de captación telúrica en muchos casos puesto que hacen el

mismo oficio que un xilófono: una tabla de piedra sobre soportes, provoca fuerzas contrarias que corrigen las ondas. La cohesión y el peso provocan una tensión que hace del conjunto una verdadera caja de resonancia puesto que la piedra es el mejor acumulador de energía. Al colocar tal construcción sobre una corriente, se van acumulando car-

Santuario de Belloc,
¿Lugar telúrico?.

gas magnéticas que pueden producir hasta vibraciones sonoras.

UNA PIRAMIDE ENCIMA DE SU CAMA

A veces hay que utilizar "ondas de forma" para corregir las corrientes en caso de que sean negativas. Hay que cuidar mucho estos efectos, sobre todo en la cama, puesto que estamos en posición horizontal, inmóvil bastante tiempo, y el cuerpo tiene tiempo de sobra de acumular un magnetismo que puede a la larga, costarle hasta la vida. Se puede colocar debajo de la cama una pieza circular de madera de un solo trozo conectado a la toma de tierra y a la parte aislante de la calefacción. También se puede colgar encima de la cama formas esféricas, cónicas o piramidales aunque pueden colocarse también en el suelo. Para ampliar los efectos de la pirámide, se puede colocar en su centro un palo de madera que medirá una vez y media la altura de ésta, por lo tanto, por el vértice superior saldrá un trozo correspondiente a media pirámide. Para la esfera se puede colocar a través de ella dos barras metálicas perpendiculares que no pasen por el centro; son largas como dos veces el diámetro. Estas formas se orientan en función del eje de la corriente; en caso de no conocerlo, orientar norte-sur.

Puesto que el telurismo corresponde a un cambio de frecuencia del magnetismo terrestre, podemos encontrarnos con anomalías en la ley de gravedad. Es el caso de los coches que suben una pendiente con el motor apagado o de un líquido que sube esta misma pendien-

te en lugar de bajar, como ocurrió el 21 de abril de 1976 en Djaba Mouskaber, cerca de Jerusalén y en algún lugar de España cuyo nombre no recuerdo pero del cual hablé ampliamente algún número de la revista INTERVIU. No hay que extrañarse pues de levitaciones y desplazamientos de objetos en aquellos lugares.

AGUA ELECTROVIBRADA

Los animales perciben naturalmente los lugares cargados de magnetismo, y a este propósito me acuerdo haber visto hace muy poco, en un prado cerca de Ur, media docena de vacas pastando tranquilamente perpendiculares a alguna corriente telúrica, formaban una sola fila, como si estuviesen bebiendo agua de un riachuelo. En aquel lugar, la hierba debía ser más "rica". Las hembras suelen parir allí donde se resienten estas corrientes y eligen ellas mismas los caminos que les llevan a su campo de pasto, siguiendo lo más posible la corriente (por supuesto, en condiciones totalmente naturales y libres).

Donde hay aguas termales y vírgenes (auténticas) se puede considerar que hay corrientes telúricas y encontramos peregrinaciones hacia esta "Magna Mater" que los ancianos llamaban Isis, Kali, Wouivre, etc... Normalmente se simboliza este fenómeno por una S, una serpiente pero también por espirales o laberintos.

Ahora bien, si uno no se puede procurar esta agua revitalizada por el telurismo positivo de la tierra, se puede "fabricarla" artesanalmente. Lo más sencillo es poner gotas de limón en el agua, pero esto sería ya macrobiótica. El método telúrico consiste en exponer el agua a ondas biológicas utilizando condensadores cuyas partes aislantes están cubiertas de cera. Esta agua electrovibrada tonifica el organismo, elimina el cansancio, aumenta la resistencia y los reflejos, acentúa la eficacia de los medicamentos limitando su uso en un 50 por ciento. Bebiendo 3 veces al día 25 centilitros durante 5 años, una persona mayor puede recobrar su juventud.

I. PEREN

(continuará: LOS BIORITMOS)

IMPORTANTES APORTACIONES CULTURALES DE LA CERDAÑA

Acaba de producirse en nuestra comarca un hecho cultural de suma trascendencia, del que queremos dejar constancia en estas páginas de RUFACA. Un hombre de Cerdanya, Don Joaquín Bosom Soler, hijo de la localidad de Guils y hermano de otro destacado artista autóctono, el Padre Josep Bosom, escolapio, acaba de salir a la luz pública por sus trabajos, tras exponerlos primeramente en la localidad de Sallagouse por causa de los apremios e insistencias de personas amigas y, seguidamente en la sala de la Caja Provincial de esta población (Puigcerdà)

Dichos trabajos, compuestos por una serie inicial de más de 40 piezas de instrumentos agrícolas miniaturizados, son fiel reproducción hasta en los más mínimos detalles de los utilizados tradicionalmente por el sector agropecuario de la comarca hasta el momento presente y principalmente hasta la mecanización del campo. Empezados en Octubre de 1977 tras un viaje a Canarias, donde al apreciar un cuadro que contenía adosados algunos aparejos agrícolas concibió la idea de reproducir en miniatura todos los objetos de madera que había venido construyendo durante sus 30 años de vida profesional como constructor-artesano (rodé) para las explotaciones de la "pagesia". Ejerciendo siempre en la comarca, principalmente en Alp y posteriormente en Puigcerdà, hasta que se retiró de dicha actividad al iniciarse el declive de su profesión por causa de la mecanización agrícola. Realiza dichas miniaturas como "hobby", con el deseo de dejar un recuerdo del instrumental hasta el presente utilizado en estas zonas, ya que su extinción es previsible a corto plazo, al ser progresivamente sustituido por los modernos productos industriales. Sus actuales aportaciones van a ser complementadas próximamente con otras que tiene "in ment" hasta coleccionar todo el acervo instrumental que él ha construido y conocido a lo largo de su trayectoria profesional, como plasmación y testimonio de los resultados alcanzados por una cultura rural en su caminar casi invariable a través de los siglos, hasta alcanzar o ser alcanzada por la revolución industrial.

Desde "carretas" (carreta de pals, carreta d'herba), pasando por la "carretoina; carriot, arada plana; rascle; aixada; arpells; banqueta de munyr; barquet; cabra de la carreta; cabra i xerrac; carreto; dalla; escoplet; fanga; ferrades; forca; jou; mesures; pala; pastera; raspall d'herba; tamborell". Y en proyecto para el próximo año, una "tartana; volant; molí de ventà; barraca de pastor amb el seu andà o tencat per les ovelles; cuadro amb menjadora i rastell i les corresponents estacades de fusta (utilitzades avanç i enguany substituïdes per altres de ferro); brec o charret per pasejar o viatjar; carretes primitives (sense els acoplaments de ferro, palafancas ni torn)" y varias herramientas más. Los materiales utilizados son los mismos que se utilizaban en la construcción ordinaria, y el procedimiento de construcción y montaje es así mismo idéntico al utilizado en la escala real, sin utilización de colas y otros sustitutos empleados en la juguetería o en la elaboración industrial de recuerdos, adornos, etc. Una obra de notoria originalidad y un testimonio inapreciable de una cultura que se extingue irreversiblemente.

Don Alberto Coll, hijo de un humilde labrador, nació en 1918 en la localidad de Teia, a unos 15 Kms. de Barcelona, residió en Puigcerdà desde los 12 años

hasta 1938, en que se vio incorporado en la guerra civil. Después de sufrir diversas vicisitudes parte hacia París en 1947, donde hasta 1958 vive otra etapa de inseguridades y de lucha por la subsistencia. A partir de esta fecha, entra de lleno en un periodo de clara profesionalización y reconocimiento progresivo de sus valores artísticos. Consigue el Premio Paris-Independent 1958 en Vincy; el Premio Vins de Bourdeux 1958; el Premio Hamon 1959 en París; el Premio de Arte Libre 1964, igualmente en París, y finalmente la Medalla de Oro en la Bienal de Pintores Españoles. Expone periódicamente en las principales salas de París, Bruselas, Nimes y en España en las salas de Olot, Girona y Figueras.

Sus formas de expresión son el dibujo y la pintura. Aunque en esta primera exposición ceretana ha presentado dibujo, hemos visto fotografías al color de su obra pictórica que tiene catalogadas y también en esta faceta es de reconocer un trabajo a menudo con la espátula, utilizando una pasta densa y rica, sobre un dibujo subyacente y sin defecto. La pintura figurativa, de gran fuerza y luminosidad de este espléndido artista provoca sorpresa y admiración y creemos pueda homologarse a la de nuestros maestros consagrados. En fin, no siempre se tiene la posibilidad de descubrir a un hombre que pinta y dibuja con gran profesionalidad y dominio y que sabe llevar a la tela y al papel la constante creatividad que toda obra de arte debe poseer.

Esperemos que todos los ceretanos sabremos obligarle a exponer periódicamente en nuestra tierra y que además de las figuras estilistas de rara simplicidad y belleza, nos presente muestras de los diversos aspectos pictóricos que domina y entre los que se encuentra el lienzo en que retrata la antigua Plaza Cabrinetty de Puigcerdà, con la estatua del General liberal y liberador de la villa todavía en pie, de admirable colorido y belleza, y que junto a otras expresiones de su pintura es digno de ser mostrado al público ceretano y, a ser posible, figurar permanentemente en algún local público de Cerdaña.

Estimamos que la labor de ambos artistas debe perdurar en la mente y en el corazón de nuestras gentes y consideramos que, ellas solas, justifican la necesidad de un MUSEO DE CERDAÑA en el que se recojan muestras de nuestra cultura actual y pretérita y de las manifestaciones de cuantos artistas ceretanos resulten dignas de consideración y recuerdo. La acogida que ambos han merecido de sus congéneres y de cuantos visitantes y turistas se han deleitado con esta exposición justifican mejor que mis pobres apreciaciones cuanto hasta aquí queda reflejado.

F.X.B

LLIVIA, ESE RINCON ARTISTICO-CULTURAL

La Cerdaña se está cubriendo de cemento y ladrillos. La Cerdaña va perdiendo virginidad salvaje. La Cerdaña ya es un montón de chatarra esparramada en gasolina. La Cerdaña pasó a ser feudo de la burguesía refinada de Barcelona. Pero no todo es ingrato. La llegada del maravilloso encanto burgués ha hecho posible pequeños esbozos de actos culturales.

El cuadro, típicamente natural, de las centenarias piedras de nuestros pueblos han devenido rincones idóneos para las exposiciones de arte.

Llivia, precisamente este mes de agosto, ha cobijado a tres importantes artistas catalanes. Casi sin darnos cuenta, este rinconcito español en territorio francés se está convirtiendo en la meca de diferentes actos culturales.

● JOAN CONDINS

Joan Condins, en la Sala del Ayuntamiento ha expuesto del 12 al 20 de agosto 26 pinturas: ocho de las cuales en acuarela y el resto al óleo. 13 cuadros están dedicados a Llivia.

Este artista catalán nacido en Barcelona en 1929 ha calado ya, con sus obras, dentro de la pintura catalana.

Alumno de Bellas Artes y Oficios Artísticos hasta los 17 años se inicia en la acuarela y el óleo con el caballete a cuestas.

Su primera exposición en el Bergadà ya quedó atrás en la historia de los hambrientos años cincuenta; exactamente en 1952. Esos años, cuando el poder adquisitivo prácticamente es nulo, no defraudan al joven Joan y prosigue su camino de aprendizaje en el F.A.D. (Fomento Artes Decorativas). A partir de aquí concurre a diferentes concursos (Salón Virreins, San Pol de Mar, San Jorgue, etc.) obteniendo el primer premio de A.M. Pintores de Barcelona.

Con ocasión de una exposición en su estudio, en 1968, el "Diario de Barcelona" comenta extensamente su obra.

Posteriormente ha expuesto en "Procer", en "Grup" (Barcelona) y en estos días está con nosotros en Llivia.

Actualmente se está catalogando toda su obra, fruto de lo cual será la edición de un libro donde se recogerá la evolución de su pintura joven, presente y actual hacia el futuro.

Su pintura, de gran riqueza colorista, con matices infinitos, es violenta, ruda, eternamente natural, aun cuando el color no concurre exactamente con la realidad del mundo fabricada por el ojo humano.

Oleo sobre fibrocemento
Joan Condins

La luz, la pincelada seca, firme y ancha y el colorido divorciado de todo matiz ennegrecido han hecho posible la visión de varios motivos de esta villa tremendamente parejos con la naturaleza desnuda de toda alteración contaminante.

Su tendencia actual consiste en dirigirse al color aún a costa de perder la forma; ello no significa que tenga que llegar en un futuro al abstracto puro, pero casi lo salpicará.

Desde su estudio en Barcelona (Carmen Karr, 17-23) esperamos que nos vuelva a honrar con su presencia en posteriores ocasiones.

● MARRUGAT Y XAVIER MARTOS

Al unísono, otros dos importantes artistas y amigos inseparables, Marrugat —pintor— y Xavier Martos —escultor— exponen en el "Restaurante Can Ventura".

Quedé hondamente impresionado, sobre todo, por la escultura de Martos. Figuras —casi siempre humanas— en bronce, recuerdan, un momento de ánimo que en algún momento de la vida un hombre sintió o puede sentir. Como él mismo me comentaba, su arte física-

Escultura
Xavier Martos

mente realizado, es sólo parte del reflejo de su estado de ánimo de algún momento y de cada circunstancia y desde luego, no abarca la diversificada actitud de su postura existencial. Sólo sería posible acercarse a él a través de su obra porque su arte es, simplemente, el tortuoso caminar de su alma.

Desde su primer berrido en 1946 (Barcelona) la libertad constituyó su obsesión y por ella se ha visto obligado a experiencias desagradables.

Estudiante en la "Escuela Masana" compró su libertad durante 10 años con diseños y fotos de las esculturas. En el 73 o 74 expone en Playa de Aro. El 5 de agosto de este año ha expuesto en Peratallada y actualmente en Llivia. Su próxima exposición volará a Sudamérica, exactamente a Sao Paulo (Brasil).

Los 40 o 50 cms. de sus bronce con 3 y 6 copias son, materialmente, una de tantas formas de realizar su arte, porque para él, el material es un término simplemente accidental.

Sus obras recorren las cifras entre 16.000 y 65.000 pesetas, y por cierto, con notable éxito de venta.

● MARRUGAT

Marrugat, el gran ausente —lo digo porque no he

conseguido entrevistar-me con él— ha dedicado parte de la exposició a motivos de Llivia; lástima que algunos de esos motivos denoten cierta publicidad de ciertos para-
jes. Aunque no se ha tenido tiempo de analizar su obra, en líneas generales es la de un pintor profesional con

ramificaciones diversas.

Por razones de tiempo y espacio, postergaremos la valoración de su obra para nuestro próximo encuentro con el arte y la cultura, porque sin lugar a dudas, Marrugat se lo merece.

Larra y yo

recull

TRUMFES AL FORN

Ja recullim les trumfes que vàren plantar a començament d'estiu. Aquí a Cerdanya, com a tots els pobles de muntanya, lestrumfeste-

nen una bona acceptació entre la gent, sobretot la de pagés, ja que entenen de la seva pròpia collita.

Però de fet si ens remuntem quatre segles en darrera, ens enterarem que fou en Cristòfol Colóm el que, a mitjans del Segle XVI, portà les primeres plantes de trumfes a Espanya.

Les trumfes pròpiament dites eren un mejar de reis, tal és el cas d'en Lluís XIII que fou el primer en provar l'exòtic producte a França.

Després d'aquest preàmbul, passem a la recepta en qüestió: INGREDIENTS:

1,5 Kg. de trumfes
75 grs. de formatge ratllat
75 grs. de mantega
1 bol i mig de llet.
3 ous
Juliverd i sal.

Les trumfes les palarem i tallarem a rodanxes grosses. Untar amb mantega una plata forn i posar-hi les trumfes.

Batre els ous barrejats amb el formatge, la resta de la mantega i la llet; posar-hi la sal i tirar-ho sobre les trumfes. Cubrir la font amb paper d'alumini i introduir-ho al forn a foc mitjanament alt i deixar-ho coure una hora i mitja, fins que les trumfes estiguin tendres; aleshores retirar el paper d'alumini i deixar-ho gratinar. Servir-ho espolsinat de juliverd per sobre.

CONSELL: Si es vol fer més curt el temps de cocció en el forn, es poden fer bullir una mica les trumfes.

Bon profit.

Carolina Monesqui J.J.

esports

ASSEMBLEA DEL C.D. PUIGCERDA

En la darrera Assemblea de Socis del C.D. Puigcerdà, celebrada a finals d'Agost, es posà de manifest, una vegada més, la poca gent disposada a comprometre's i treballar en les tasques específiques d'una entitat, sigui esportiva, sigui cultural. El cas és que un dels problemes plantejats —i no resolt— fou que calia trobar qui volgués anar als desplaçaments, qui volgués responsabilitzar-se de l'equip en aquestes ocasions.

L'ordre del dia contemplava, també, la lectura del balanç econòmic, del qual en presentem un extracte:

Entrades:

Saldo anterior	81.474
Socis	248.460
Rifes i quintos	629.443
Recaudacions	79.555
Publicitat	10.000
Ajut Federació	230.769

TOTAL 1.279.701

Sortides:

Arbrits i despeses desplaçaments	467.503
Vàries	174.211
Obres	290.801
Primes jugadors	248.198
FECSA	13.671

TOTAL 1.194.384

El saldo positiu de 85.317 cal afegir-hi lo que manca per cobrar i els saldos i interessos als bancs, el que dona un total aproximat de: 226.240 pesetes.

(Continuació de la pàgina 12)

Puigcerdà, que no exigiria ni cobraria res (ni faria cobrar per ningú) als puigcerdanencs, ni per llurs merca-

deries, en concepte de la lleuda reial; an bé els conservaria en la possessió de llur franquícia de lleuda, confirmada pel rei als de Puigcerdà, i en virtut d'una provisió feta el 13 de gener de 1541 per mis-

ser Joan Pas, aleshores Jutge del Reial Patrimoni. Així ho va jurar i subsignar el susdit Honorat Mestre, lleuder de Perpinyà.

SALVADOR GÁLGERAN
Arxiver Diplomat

foto denuncia

FINS QUANT DURARAN ELS ENBOTELLAMENTS A PUIGCERDA

DEIXALLES EN EL CAMI D' URTX

rufacades

● Por primera vez en la historia de Puigcerdá, el Ministerio de Educación y Ciencias ha concedido al Colegio Nacional Alfonso I su primer OSCAR.

● Se nos ha comunicado que el 11 de Septiembre en la plaza de la Iglesia, un 86,4 por ciento de las personas asistentes, vinieron por la paella más que por la DIADA.

● La nueva Junta Directiva de AMICS DE Cerdanya ha decidido elevar la cuota mensual de sus socios a 1.000 pesetas para poder construir lo antes posible un edificio de 5 plantas (más ático y sobreático) para poder colocar el importante archivo de la Asociación.

● Ens han assegurat que el tronc d'arbre pintat de rosa que hi ha al Parc Schierbeck només és el principi.

CONSTRUCCIONES

F. BRAVO

Escuelas Pías. 10 - 1º
PUIGCERDA

GERONA

ELECTRODOMESTICS

PIRINEU

Avinguda Dr. Piguillem, 3
PUIGCERDA
(Girona)

LA CERDANYA — 4ª Part.

POBLACIO

La tirada que té la gent de muntanya d'anar a les ciutats de la plana, ha estat la causa que la Cerdanya es despobla desmesuradament.

A la Cerdanya d'aquesta banda, que segons anotacions de Pau Vila, tenia en 1887 uns 14.800 habitants, avui dia no passa dels 12.000.

Solament a l'estiu la població es veu augmentada per la gran quantitat de famílies de les terres baixes que hi pugen a estiuejar durant els mesos calorosos de l'estació, i a l'hivern d'una manera més transitòria encara amb motiu del les migracions diumengeres a La Molina i Font Romeu per practicar-hi els esports de neu.

MUNICIPIS MES IMPORTANTS

Puigcerdà. Es la Vila de Puigcerdà la capital de la Comarca i del partit judicial del seu nom. Ha format part, arbitràriament, del Govern Civil de Girona.

Està situada a 1.190 m. sobre el nivell del mar, és un puig que s'aixeca al mig de la plana, dominant-la. Forma municipi amb Rigolisa, Ventajola, Aja i Vilallouvent.

Degut a ésser fronteresa i capital de partit, hi ha: Duana, Audiència de Primera Instància, presò, registre de la propietat, notaries, quaters de guàrdia civil i policia de seguretat i vigilància, etc.

¿Què cal visitar a Puigcerdà? En l'actualitat l'església, el campanar, la capella de la Mare de Déu de Gràcia.

Què calia visitar abans a Puigcerdà? Diversos monuments artístics-arqueològics que contenien. Destacava l'església parroquial de Santa Maria, amb notables porxades ogivals de marbre roig i tombes i altres enterraments. També era d'admirar el convent de Sant Domènec del segle XV, amb un superb portal de marbre amb uns capitells deliciosament esculturals. El campanar i els claustres foren enderrocats; l'església antigament va ésser habilitada per a presó i jutjat. A la plaça Cabriñetty hi havia la capella dels Dolors on hi havia un bonic treballat en fusta representant la Verge amb el seu fill a la falda, després del devallament de la Creu. La capella de la Mare de Déu de Gràcia, amb dugues valuoses pintures del segle XV i un canelobre de ferro forjat (en l'actualitat amb existència). La capella de Sant Josep de Calasañç amb una bonica tela de Viladomat i en el seu arxiu un valuós incunable del segle XII amb bones pintures.

Es bonica i airosa la Casa de la Vila, del segle XIV, amb una característica teulada del segle XV, amb cuiosos caps de biga esculturats. En el seu interior es conserva el notable arxiu de la Vila.

A la part alta de la població es troba un bonic estany que és alimentat per un gran canal que recull les aigües del Querol en territori francès, a 14 quilòmetres de distància.

A Puigcerdà hi convergeixen les carreteres de la Seu, de Ribes i Barcelona, la de Llívia i la de la Guingueta i ferrocarrils elèctrics.

Per al turisme i passatgers en general compta amb diversos hotels i fondes de totes les categories.

Antoni Moreno

Más COMPRO piso cont. z. Spds. regalos boda, etc. Aviso a Casa domicilio. Tel. 254-19-08. fec. me per 300 p. Familia, T. 2576999. Serra. Calle Quintana, 4. Tel. Sin COMPRO casa antigua en Barcelona, con o sin inquilinos, c. Aribau, 84, 3º, T. 2547004. COMPRO toda clase de partidas de serie, confes. etc. 40 Máquinas

A partir del proper mes RUFACA obrirà una nova secció: la d'anuncis econòmics. En ella podran anunciar-se classes particulars, venda i lloguer de pisos o d'altres objectes, oferiments de feina, col·leccions del que sigui, etc., etc. El preu serà de 15 Ptes. per paraula, les quals seran depositades, conjuntament amb el text per l'anunci (en català o castellà, indistintament), a la bústia d'Amics de Cerdanya (Passeig 10 d'Abril, Puigcerdà). Els anuncis son gratuits pels socis d'Amics de Cerdanya.

grande. T. 2303890. COMPRO pisos, locales y apartamentos. T. 2471601. COMPRO parking centro ciudad grande. T. 2303890. perfumerias, confección, ropam. papelerías, etc. al contado. Interés Hamen Tel. 233-96-79 horas tiendas y 345-47-20 COMPRO maquinaria metalúrgica de ocasión. Tel. 2246287. COMPRO maquinaria, géneros chatarra. 3078063

TOSAS-SASTRE

José Antonio, 4

PUIGCERDA

LA Cerdanya d'AVUI I DE DEMÀ

Els que d'alguna manera anem seguint els treballs relatius a la Cerdanya realitzats fins el dia d'avui, sia mitjançant el Congrés de Cultura Catalana, el Grup d'Estudis de l'Alt Pirineu i l'activitat política dels Partits, bé llegint o contribuint a les Revistes RUFACA, Alt Pirineu i Prinenc o finalment assistint als actes que es celebren a les nostres comarques com el realitzat a la Seu d'Urgell amb els Senadors de l'Entesa dels Catalans, el que tingué lloc a Bellver sobre Comunicacions o el que s'efectuà a Puigcerdà sobre els Túnel de Toses i del Cadí —entre altres— comencem a tenir una visió, sinó total i complerta, sí almenys aproximativa de l'esdevenidor de la Cerdanya.

Respecte als túnels, per exemple, hem de pensar que inicialment, no constitueixen cap perjudici si es treballa amb rapidesa i rigor, però principalment d'una manera democràtica, és a dir, tinguent en compte tots els sectors econòmics i socials de la comarca i llurs interessos respectius, sinó que, contràriament seran una font d'energies i d'activació de l'economia comarcal. Però si fós al contrari —i hi ha el perill de que ho sigui si ens adormim— ja no hi seríem a temps d'evitar-los probablement. Dels dos túnels a curt termini el més interessant per Cerdanya és el del Cadí; també el més perillós.

El primer problema que comporten és el dels accessos i de la xarxa viària de la Comarca. Seguidament el de la distribució territorial dels sectors econòmics: indústria, serveis-turisme, agricultura-ramaderia. Inmediatament el dels recursos naturals: aigua, neu, boscos, paisatge, rius, etc. i el seu aprofitament tinguent cura de l'equilibri entre interessos privats i comunitaris i de la protecció de l'entorn i la natura. Finalment els serveis d'infraestructura que són necessaris per la deguda atenció a les actuals i les noves necessitats: culturals, assistencials, ordenació del territori, urbanisme (tinguen en compte la fluidesa de la circulació als nuclis urbans, aparcaments i parkings, llocs d'esbarjo i esplai per la jovent i els vells, etc.), etc.

Respecte als accessos als Túnel, caldria tal volta indicar que tot i respectant l'anàlisi feta pel bon amic Antoni Teignier el número 7 de RUFACA, complementant-lo parcialment i també contradient-lo en part, cal tenir en compte que el procés d'aprovació de la variant d'Urtx (per el que respecta al de Toses) va ésser certament de les impugnacions fetes en el seu moment pels propietaris agrícoles de la zona que afectava la variant Alp-Escadarc-Puigcerdà i que es dirigiren a la "Jefatura de Carreteras" de Grona. També la Cambra Agrària i l'Ajuntament de Puigcerdà recolçaren aquest punt de vista. Almenys així ho manifestà l'Ajuntament als propietaris esmentats.

L'impugnació estava basada en diferents punts argumentals, entre els quals s'han de remarcar: A) Un cost públic menys elevat, segons els estudis econòmics del propi projecte sotmés a informació pública. B) Menys perjudicis a la pagesia: 1. Afectacions mínimes a la variant d'Urtx, ja que s'aprofita la carretera actual i no cal més que aixemplant-la una mica i en alguns punts del traçat ampliar alguna corba. 2. Terrenys secans de baixa muntanya i de valor molt inferior agrícolament al de les terres que afectaria la variant d'Escadarc. 3. Es respecta una zona íntegrament agrícola i ramadera de primeríssima importància a nivell comarcal dins el sector pagès com es la d'Escadarc, Suriguera, Suriquerola, Más d'Arabò i el Pla de Queixans. 4. Es respec-

ten totalment les actuals característiques de la xarxa viària comarcal, sense que s'hipotequi el futur plantejament viari. 5. Es respecten les minces vies de comunicació estrictament agrícoles que resten a la zona afectada pels projectes viaris. C) Possibilitats de solucions òptimes a mig termini, com possiblement fóra una carretera intercomarcal que comunicant les poblacions Alp-Prats amb Ger-Bolvir enllacés la Baga amb la Solana prop de les actuals urbanitzacions del Pla de Prats, passant per l'Aeroport i evitant que tot el tràfec hagi de desplaçar-se vorejant la muntanya i donant tota la volta a la Cerdanya. D) Es limita la proliferació de carreteres equivalents que no suposen cap cap avenç infraestructural i sí un gran perjudici pel sector agrari, ja prou deteriorat per tenir que suportar totes les invasions turístiques i especulatives, doncs el projecte era fer dugues variants simultànies i no alternatives i amb les impugnacions es il·liminar-ne una. E) Una argumentació "ex post facto" és que l'Ajuntament de Fontanals, ni el de Bovir, pel que sembla, ni tampoc els propietaris agrícoles ni urbans d'ambues municipalitats feren cap par a defensar els interessos que ara sembla erròniament s'han perjudicat i que en tot cas van deixar de defensar malgrat estar asseventats del projecte —alguns d'ells almenys—.

En referència al traçat d'accés al túnel del Cadí, pel que es veu, també comporta problemes, no solament als propietaris de Riu, a la part "lleidatana" de la comarca, sinó als del terme municipal de Gras, els quals, lògicament es veuen afectats per la variant a Puigcerdà. Caldria que tots plegats es velluguin i, entre tots, mirem de fer-hi el que es pogui perquè en surtin el menys perjudicats possible a nivell personal i perquè a nivell general no solament no es perjudiqui la comarca sinó que pugui sortir-ne com més beneficiada millor.

Si a tots aquests problemes hi afegim la resta de comunicacions intercomarcals i de llarg abast, i les comarcals comprenent-hi les de caràcter turístic i les agrícoles i forestals, els problemes apareguts amb l'atemptat al Segre atribuït a ICONA, els problemes detectats pel Grup d'Estudis de l'Alt Pirineu referits sintèticament abans, els de l'Institucionalització de la Cerdanya i els de la Planificació del Territori i del Pla Comarcal d'Ordenació Urbana, veurem que les perspectives de la Cerdanya passen inevitablement pels següents eixos:

— Necessitat de que la població es sensibilitzi ràpidament i passi d'una situació de relativa passivitat a una de total participació en tot el que representi treballs d'estudi, projectes d'actuacions públiques i privades, i plantejaments polítics i administratius. El sentiment de comunitat és la primera mostra de civisme, per quant el que defensa la comunitat defensa el benestar de tots, malgrat sembli que alguns en surtin de primer antuvi perjudicats.

— Necessitat d'adoptar plantejaments adequats cara a un futur immediat si no volem trobar-nos ràpidament desbordats pels acontereiments.

— Incapacitat manifesta de l'actual organització administrativa provincial i local per canalitzar degudament les manifestacions i les necessitats del nostre temps, degut principalment al funcionament burocràtic i tecnocràtic en el que estan estructurades.

— Necessitat d'enfocar la problemàtica general i particular de les economies dins un marc ampli en el temps i en l'espai i d'una planificació geogràfica que ultrapassa el terme municipal.

— *Necessitat d'un Organisme comarcal que coordini les actuacions que no poden ser assolides a nivell municipal estricte i que enllaçant amb la Vegueria puguin arribar fins les Conselleries de la Generalitat.*

— *Determinació de la gent de Cerdanya respecte al possible acoplament de la comarca a la Vegueria d'Ausona (Plana de Vich, el Ripollès i la Cerdanya) com altra horaa de si hem d'ajuntar-nos amb les comarques*

de l'Alt Urgell, Pallars Jussà, Pallars Subirà i Vall d'Aran passant a constituir la Vegueria de l'Alt Pirineu. Dels pros i contres d'ambdues proposicions tindrem que parlar-ne algun altre dia.

EPILEC: LA Cerdanya es de tots; entre tots hem de protegir-la i hem de millorar-la.

F. Xavier Bosom

aprendre a viure

AUTORITAT — LLIBERTAT, AUTONOMIA — DEPENDENCIA (2)

Poble de botiguers! : guaitau, guaitau

En el número passat, i sota aquest mateix títol, parlavam d'un fracàs educatiu indiscutible: el del jove predelinquent o ja delinquent del tot. Deiam que no sols és de la família la responsabilitat d'aquests fets i circumstàncies. Però són conscients de que mentres la nostra vila sigui vila de botiguers, seguirem amb les característiques típiques d'aquests tipus de gremi: mirar pel vidre de l'aparador el que passa al carrer com "voyerus" d'un món que no ens interessa si no són possibles compradors. La competitivitat pròpia del botiguer i la contemplació constant de les desgràcies alienes, fan que les nostres semblin minúscules, però en les nits d'insomni ens adonem de que no són així.

Parlavam l'altre dia no sols del noi delinquent sino del que senzillament marxa de casa. I vàrem prometre de seguir parlant d'aquest darrer i freqüent cas.

Un aclariment abans de continuar. Al costat del noi que marxa de casa objectivament, hi ha el cas d'aquell que sense marxar-ne físicament, en fuig mental, psíquica i afectivament.

La gent, "els altres", potser no ho noten tant. No es comenta. No se sap. Però no per això es menys dramàtica la situació.

I avui, malgrat el començament, la nostra intenció no és feridora, ni crítica ni aconselladora. Pretenem només donar uns punts de reflexió a la consideració de tots. I que cadascú en tregui les conclusions que cregui oportunes.

PRIMERA REFLEXIO

Quan és el ser humà madur? quan pot ésser autònom? quan pot i ha d'abandonar la tutela paterna?

Contestacions:

SEXUALMENT normalment dins la nostra cultura entre els 12 i els 14 anys, segons el sexe i cada cas, el ser humà arriba a la seva capacitat de procreació. Això sol

és en determinades cultures primitives un factor d'integració total al món dels adults, deixant d'ésser abans que tot "fills", i passant a ésser "caps de família", guerrers, etc... a través de ritus més o menys complexos d'iniciació.

LABORALMENT abans als 14 anys, ara als 16, és legalment l'home capaç i té el dret de treballar, i per tant (teòricament) de subvenir a les pròpies necessitats i (més teòricament encara) d'independitzar-se econòmicament.

SOCIALMENT I POLITICAMENT abans els 21 ara sembla que serà als 18 anys que pot el ser humà de la nostra societat considerar-se independent tant si el considerem futur elector o simplement "major d'edat".

ECONOMICAMENT el nostre montatge social fa que la "maduresa" es retardi. No és pas poc habitual, tot el contrari, que el ser humà arribi a la possibilitat d'independència econòmica a partir dels 23 anys o més, quan ha acabat la seva formació professional o universitària, quan ha trobat feina estable i amb sou suficient per a mantenir una família.

Afegim a totes aquestes dades, per una part el servei militar dels nois i la pressió social de montar una família quan tot és ben a punt (tenir un pis, electrodomèstics, cotxe, etc...)

SEGONA REFLEXIO (al voltant del paper del fill)

Imaginem al fill madur sexualment, amb la crida biològica a ser pare o mare i acceptant cada dia el paper de fill.

Imaginem al fill madur laboralment que podria dur els diners a casa autosubvencionar-se, i que viu del plat que li posa a taula el pare, i que ha de demanar-li quaranta duros cada diumenge.

Imaginem el fill que té criteris polítics, socials i laborals (i la llei els hi reconeix) i que ha de dir amen a les actituds, postures o

normes familiars.

Imaginem al fill que ha d'acceptar que el pare li monti el pis, li busqui feina per recomanació, no per pròpia vàlua, li subvencioni el que ell té dret a guanyar com a ésser humà adult.

Imagineu al fill que no li resta altre camí, que no té altra possibilitat d'autoafirmar-se com a ser humà, de retrobar-se a ell mateix que no sigui oposant-se al pare (a l'autoritat, a les costums, a les normes establertes).

Imagineu al fill que viu la contradicció de voler i no poder respondre a l'imatge que el pare s'en havia fet.

Potser imaginant tot això estarem més a prop d'entendre als nostres fills. **D'APRENDRE A VIURE** amb ells.

TERCERA REFLEXIO (al voltant del paper del pare)

Imagineu al pare que desitja que el fill sigui el que ell no ha pogut ser, encara que no li agradi o no sigui el que més convé al fill. Imagineu al pare que li costa acceptar que el fill tingui més opcions, més cultura, més possibilitats i fins i tot més raó, i que vol seguir sent "el pare".

Imagineu el pare que necessita algú per qui treballar, algú a qui protegir, algú a qui estimar (i algú per sentir-se estimat), i que s'adona que aquest algú li fuig de les mans quedant-se més o menys sol (ep! la soledat! recordeu?).

Imagineu al pare que enlloc de pensar en ell (formar-se, cultivar-se, divertir-se) per a ésser així més útil als fills, ha sacrificat tota la seva persona i un grapat d'anys de la seva vida als vailets, creien (equivocadament) fer-los un bé.

I potser imaginant tot això estarem més a prop d'entendre als nostres pares i d'aprendre a viure amb ells. I ja continuarem encara el proper dia "batiendo el cobre" del problema (?) de l'autonomia dels nostres fills.

Francesc Carbonell

LE GRAND VOYAGE

Te souviens-tu du petit train
Que nous avions pris un matin
À la gare de FONT-ROMEU
Oh, comme le ciel était bleu!

Cette symphonie de couleurs
Fait encore vibrer nos coeurs
Verte était la forêt; le train,
jaune, et c'est avec entrain
Qu'un lièvre roux nous poursuivait
Neige blanche comme le lait
Montait la garde en regardant
Les toits d'un village cerdan.

Bibi, tu as ri bien longtemps
Dans ce wagon d'un autre temps
Qui ressemblait, à n'y pas croire
Au grand bruit de la belle foire
Entrecoupée d'un long tunnel
Noir comme un crayon de rimmel
La descente vers Osseja
(Quel trajet était fait déjà !)
Voyait nos rires bienheureux
Redoubler au chant des essieux.

Le déjeuner de ce jour-là
Fut pour nous trois un vrai gala!
Nous quittâmes La Tour de Carol
En youlant comme au Tyrol
Mais totu à une fin, mon Ange
Et le petit train jaune-orange
Nous a ramenés d'un seul coup
A proximité du Ticou
Où nous avons recommencé
Nos vacances du mois de Mai.

Un an est passé, mon chéri
Mais tu seras bien plus ravi
De ces souvenirs attendris
Quand tu sauras que nos amis
Les seuls qui coptent dans mon coeur
Et rendent chaque jour meilleur
M'ont tracé ce joli décor
En m'offrant une plume d'or.

Robert JOFFRE

CAP – VESPRE

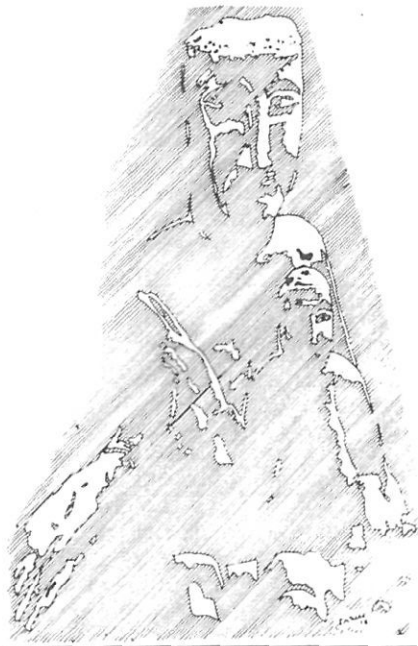
Posta de sol serena i lluminosa,
després d'un dia ruent del mes d'Agost.
Els colors or i flama, s'enmirallen
en nostre estany, quan s'ha amagat el sol.

Tot és quietut, a l'hora del cap-vespre
Tot és pau, que convida a meditar.
Un airet suau, el front ens acarona,
amb perfums de farigola i de redall.

El rossinyol, amb dolces cantarelles,
fa més encisador aquest estany.
Mentres els cignes, molt ceremoniosos,
les aigües cristal·lines van solcant.

Al ensems que fruim sa gentilesa
el cor s'enlaira, i sent un dols plaer;
i admirant a l'Autor de tal bellesa
aixequem nostre pensar cap el cel.

C.LL.de P.

UNE VIERGE ROMANE

Infante villageoise au regard de bois peint
Ta robe à grands plis verts
Surgit de l'ombre fraîche
Comme la source épaisse au couvert des sapins
Juillet brûle ton seuil grésillant de cigales
Aux soifs du pèlerin hasarde sur le mont
Tu tends d'un geste maternel de tes mains pâles
L'enfant grave a versé contre ton sein profond
Sa main de roi promet avec toute puissance
A tous les feux des corps et des coeurs altérés
Les pâturages verts du retour à l'enfance
Loin desquels ses brebis ne savent point errer.

Monique GREINER
(Les Miroirs ternis - 1972)

BOTIGUES ESPECIALITZADES

CARRER MAJOR, 9, 14 i 16.

PUIGCERDA

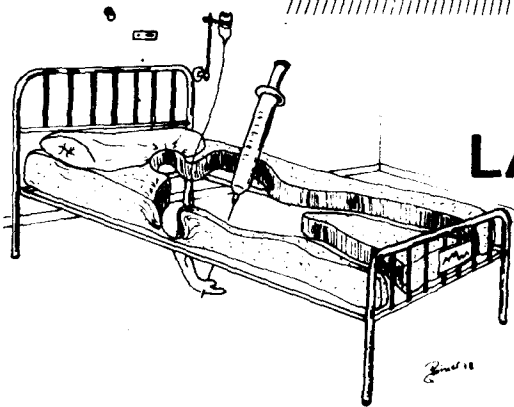
COMERCIAL
OLOTINA
ELECTRICITAT, S.A.

MAGATZEM

DE FONTANERIA I ELECTRICITAT

- OLOT – Reis Catòlics, 13 T - 26 26 12
- RIPOLL – Sant Antoni, 11
- PALAMOS – Fuente s/n - T. 31 61 50

Aquí el Hospital LA SEGURIDAD SOCIAL EN CRISIS

Sigue habiendo en este país, quien necesita usar la prensa diaria para enterarse de que la Seguridad Social se tambalea. En el medio rural —desgraciadamente— llevamos muchos años contemplando esta realidad y hemos sido testigos de cómo la iniciativa privada intentaba paliar el problema.

Lo cierto es que, por fin, parece que ha sonado la hora de la verdad y que la Seguridad Social se nos muestra tal cual es: un monstruo con los pies de barro. Monstruo nutrido con años de créditos extraordinarios, intereses político-demagógicos y filosofía del despilfarro; y que ahora se encuentra herido de muerte.

Bien está que la “ruptura”

sanitaria empiece por la toma de conciencia del problema y con una limpia y transparente información al país sobre el caos político-administrativo a que ha llegado la Seguridad Social tras estos años de alegrías y abusos en el consumismo médico; pero, el conocimiento de la realidad no es más que el primer paso de un largo camino, cuya andadura deberá enfrentarse a poderosos intereses económicos muy poco dispuestos a soltar sus prebendas.

Y me temo que, puestos a tirar, la cuerda se rompa por el hilo más débil y sean —una vez más— los beneficiarios quienes paguen las consecuencias de una irracional política sanitaria. Las normas restrictivas adoptadas últimamente por la Seguridad Social; así como las disposiciones según las cuales se incrementa la participación económica del beneficiario en el precio del medicamento, parecen confirmar estos temores. Por otra parte —y sorprendentemente— la gravedad del problema no des-

pierta ninguna reacción a nivel de las organizaciones que deberían asumir la defensa del usuario.

Por lo que respecta a nuestro Hospital, y sirviendo al deber informativo que nos mueve, debo reconocer que han resultado inútiles nuestros esfuerzos por conseguir una ampliación del actual Convenio con la Seguridad Social; y que, incluso, deberemos abstenernos de prestar algunos servicios que hasta ahora —sin sernos reconocidos— nos eran tolerados; tal es el caso de ciertas exploraciones analíticas y radiográficas de urgencia a cargo de la Seguridad Social y que, a partir de ahora, deberán realizar —sin excepción— en Ripoll. Quede claro que el Hospital se someterá disciplinadamente a todas las medidas restrictivas que adopte la Seguridad Social, pero ello no supone que la Junta Administrativa ni la Dirección del Hospital compartan los criterios de estas medidas, ni estén de acuerdo con ellas.

J. Llauro Güell

LA GOTA

Esta enfermedad que padecían los ricos por ingerir gran cantidad de carne, pero ahora como todo ha evolucionado la padecen una mayoría de gente de todos los niveles sociales.

La Gota se remonta en sus conocimientos de tiempos muy lejanos, es debida a una exagerada acumulación de Acido Úrico en la sangre.

El Acido Úrico es un metabolismo resultante de las proteínas, sobre todo de una de ellas.

Para que el Acido Úrico aumente en la sangre pueden pasar dos cosas, que se produzcan estos resultantes en mayor cantidad o que se eliminen lentamente.

Una vez que aumenta la cifra de Acido Úrico en la sangre, se depositan en los tejidos del organismo y a los que llega poca cantidad de sangre. A este nivel se colocan alrededor de las articulaciones en forma de cristal que se denominan “Tofos”. No se sabe por qué se ponen en zonas mal irrigadas. Fue descubierta su sintomatología en el siglo XVI, por Sydenham.

Suelen comenzar con unos síntomas inespecíficos que preceden a la enfermedad.

Malestar general.

Elevación de la temperatura

Gran apetito el día que precede al ataque de Gota.

Enrojecimiento, dolor, calor e hinchazón.

Suelen aparecer preferentemente a finales de Enero y Febrero.

En los varones a partir de los 40 años y en las mujeres a partir de la Menopausia, además suelen darse en personas Diabéticas y con tensión arterial alta.

Uno de los órganos que más sufren en la Gota es el riñón, ya que se forman cálculos (piedras).

Otro de los órganos que pueden afectar son los ojos.

El diagnóstico se hace por un análisis de la orina, lo normal de Acido Úrico en sangre es de cinco miligramos., si hay más de 6 mg. es patológico.

La imagen radiológica es característica.

Para su tratamiento hay que restringir el alcohol, a la vez que las proteínas han de ser restringidas.

El médico determinará el fármaco a tomar.

Han de beber mucha agua para evitar la formación de cálculos (piedras).

CARMEN MORENO

MEF, S.A.

MUNTATGES ELÈCTRICS,
DOMÈSTICS E. INDUSTRIALS

Avinguda Dr. Píguillem, 3
PUIGCERDA (Girona)

RAICES

¡Rosa Turiera Puigbó, ha muerto!

La casa solariega Puigbó, fue su cuna; y como sus Padres, su corazón arraigó profundas raíces en su tierra ceretana.

Heredó de sus Mayores, la reciedumbre, austeridad y nobleza, el amor a su Villa y sus gloriosas tradiciones.

Con cariño de Madre amaba a los suyos; a la juventud; a los niños.

Con carácter joven y optimista, compartía con esa juventud, juegos, cantos y manifestaciones artísticas; y por lo mismo sabía adaptarse a la evolución de los tiempos, sin menoscabo de la moral cristiana, que con tanto celo guardaba y defendía.

Fue el alma del Coro matiano de esta Villa ya que Dios la había dotado de maravillosa voz, que fluía de su garganta, como chorro de agua fresca, en todas las festividades de la Virge, su Señora.

La Virgen de la Sacristía tenía para ella inestimable valor de historia y tradición.

Descanse en Paz. Rosa Turiera Puigbó que con su vida ejemplar nos ha dejado un belo ejemplo de fe, de civismo y ciudadanía.

C. LL. de P.

¿LLEGAREMOS A CONTAMINARNOS?

En una ocasión y a través de esta RUFACA, revista abierta de la comarca, les hablé de unos problemas, todavía hoy existentes, en el Barrio del Lago, pues bien, a estos problemas que eran, la iluminación u el estado de los caminos del mencionado barrio, en el transcurso de este verano se han agravado, y lo que es peor, ha aparecido otro de mucha mayor importancia.

Todo comenzó a mediados de julio cuando el llamado "Camino de Rigolisa - Pasaje Clausolles", se empezó a cubrir de charcos, el agua estaba estancada y no llegaba a desaparecer, al contrario, estos aumentaban cada día y no debido a que lloviera, ya que por aquellas fechas no lo hacía. La cosa estaba bien clara, ya que incluso dicho tramo olía malísimamente, el alcantarillado general estaba atascado. Así iba pasando el tiempo,

hasta que un día aparecieron unos señores del Ayuntamiento acompañados de una pala mecánica y llenaron el camino de agujeros. De pronto los trabajos fueron abandonados y hasta la fecha (1 de septiembre) no han sido emprendidos nuevamente.

El problema ha ido incrementando y agravándose hasta el extremo que las aguas de los desagües al no tener salida han ido infiltrándose en las torres existentes en el Pasaje Clausolles, les diré que en la torre donde yo vivo, en los sótanos donde cada piso quien más quien menos tiene su "rebost" está inundado por las aguas residuales y no digamos nada del olor que se percibe por todo el edificio. El patio de la torre está cubierto de agujeros y ello es debido a que los perros atraídos por el desagradable olor no hacen otra cosa que escarbar la tierra.

No han faltado quejas de la vecindad dirigidas al Ayuntamiento, quejas que han sido escuchadas y contestadas con excusas y promesas, pero quejas que al fin y al cabo hasta la fecha han caído en un saco sin fondo, ya que ni siquiera han aparecido desde que pararon los trabajadores.

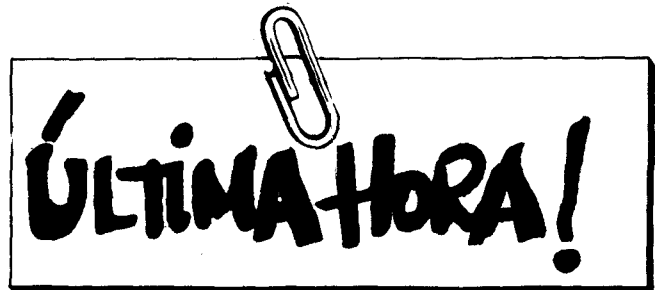
Como verán Vds. es un problema de índole sanitario, ya que en el patio, por lo menos donde yo habito, existe una cisterna de agua potable que suministra al edificio, la cual puede ser contaminada por infiltraciones de los mencionados desagües atascados.

Una de las causas por las cuales no se ha solucionado este grave problema es la falta de brigada o personal en el Ayuntamiento —según nos dijeron en una de nuestras numerosas quejas—, pues tenían que atender primero a unos cuantos trabajos de los festejos locales, tales como un concurso de hipica que hicieron y la "Festa de l'Estany" ¿Qué les parece a Vds., señores lectores los motivos por los cuales no tenemos el atascamiento del alcantarillado público solucionado? ¿Es que acaso no pagamos nuestros tributos y exacciones municipales?

Esperamos y deseamos todas las personas a las cuales nos atañe tan directamente este problema, que cuando este artículo se publique, el caso esté ya solucionado para bien de todos.

Anna Pallé

SOMATEN A CATALUNYA

Durant aquest darrer mes d'Agost el Somatén ha sigut notícia. Ha sigut notícia, en primer lloc, per l'escàndol produït a causa de la denúncia d'un diputat socialista de l'entrega d'armes a membres del Somatén de la província de Cuenca, tots ells destacats "últres"; ha sigut notícia també, en l'àmbit nacional català, per la concentració de somatenistes que tingué lloc a finals de mes al Prat del Llobregat.

UN SOMATENISTA DE PUIGCERDA

La notícia, tanmateix, no tindrà més transcendència que qualsevol altre fet recollit per la premsa, sinó fos perquè la informació apareguda a un diari de Barcelona sobre el tancament dels somatenistes al Prat incloïa unes línies on es comentava que havia arribat gent de tot Catalunya, fins i tot de La Seu i Puigcerdà.

El motiu del tancament era l'aparició d'un Decret de dissolució del Somatén, el qual Decret, sorprenentment, va ser matitzat després amb la precisió del Ministeri de Governació de que només es tractava d'una devolució de les armes, però no d'una desaparició de la Institució. Amb aquesta decisió els somatenistes tancats deposaren la seva actitud.

QUE ES EL SOMATEN?

El Somaten és una Institució genuïnament catalana que remonta gairebé a deu segles. No ens detindrem en aquí a detallar-ne la seva història, però sí cal dir que, si la seva creació respon a unas necessitats reals dels pobles indefensos i sotmesos als perills del bandolerisme, malgrat que l'ultraconservadurisme si hagi vinculat forta y progressivament, el Somaten avui és una institució anacrònica resuscitada en els millors anys del franquisme, sota el ministre de Governació Blas Pérez, a fi de crear una veritable força parapolicial amb clares tints "bunquerianes" que, a molts indrets, posa en perill el procés democràtic emprés pel nostre país.

Aquesta no és una afirmació gratuïta: el cas de Cuenca, les evidents pressions sobre el Ministeri per tal de posposar la seva dissolució, la incorporació al Somaten d'antics membres de la Guàrdia de Franco (a Cerdanya mateix) o els paràgrafs que tot seguit transcribim d'una cir-

cular interna del Somaten:

"... el Somaten està arraigado en las tradiciones de Catalunya, con la particularidad de que tiene un matiz claramente españolista, descartando la idea de separatismo..." (1975) o bé el de:

"(los somatenistas) consideran un honor el hecho de que el Caudillo y el Príncipe de España hayan tenido a bien aceptar el nombramiento de Somatenistas de Honor..." (1975).

Tots ells són elements doncs que no conviden a considerar al Somaten com una Institució neutral ni donen gaire crèdit al seu lema de "PAU, PAU i SEMPRE PAU", ans al contrari.

SOMATEN A CERDANYA

Vol dir tot això que cal definir els membres del Somaten com a "ultres", com a "bunquerians", etc.? Evidentment que no. Alguns d'ells, per pròpia confessió, hi estan "si us plau per força", altres pel fet de poder disposar d'una arma —objecte extranyament apreciat, de vegades—, o d'altres de més edat perquè el seu ingrés al Somaten es remonta molt amunt.

Ara bé, és innegable la manipulació política de signes molt concretes que s'ha estat fent amb aquesta institució, com innegable és la perillositat d'un veritable exèrcit amatag i no massa controlat per una verdadera convivència democràtica. Aquest exèrcit a Cerdanya està format per unes 75 persones, de les quals 14 corresponen a Puigcerdà. Al costat de persones de bona fe, no és difícil veure-hi d'altres de definida posició política dretana, convicció que respectem però que entenem que no ha d'anar acompanyada amb la possessió d'armament.

Es per tot això que exigim del somatenista de Puigcerdà present a la tancada del Prat que expressi públicament els motius que el van portar a defensar la no-dissolució d'una institució que enguany, amb la presència de les Forces d'Ordre Públic, ha d'enterrar-se definitivament en el bagul de la història.

Joan Peitx i Josep Maria Tosas

AERO CLUB DE LA CERDAÑA

El pasado 16 de septiembre hicieron escala en el Aeropuerto de la Cerdaña las avionetas que en número de 10, acompañadas por dos modernos helicópteros en misión de rescate o salvamento, tomaban parte en la "II Vuelta al antiguo Reino de Aragón".

Dicha prueba aérea se inició en Zaragoza como primera escala la isla de Ibiza, siguiendo hasta la Cerdaña, finalizando en la capital del Ebro, teniendo una parada previa en Monflorit a efectos de toma de tiempo y precisión. Asistimos a su llegada a nuestro aeropuerto invitados por el responsable del mismo, D. Alberto Bielefeld, al cual agradecemos las atenciones recibidas y del cual recibimos información sobre los proyectos existen-

tes en cuanto a ampliación de instalaciones y que van desde la creación de una pista de motos para la gente joven, ya tienen a la persona adecuada para encargarse de la misma, como instalación de restaurante y también discoteca. Nos habló asimismo de la posibilidad, muy en firme, de darle a nuestro aeropuerto el carácter de internacional, por temporadas con la consiguiente implantación en el mismo por parte de nuestras autoridades de la consiguiente oficina de aduanas.

Previa a la llegada de los participantes se preparó en el bar del aeroclub un buffet abierto con el que se obsequió tanto a los mismos como a los invitados, entre los que se hallaban caras muy conocidas dentro del ámbito de la clase pu-

diente.

Desde estas líneas el muy sincero deseo de que se vayan cumpliendo los proyectos del "Aero - Club de la Cerdaña", aunque convencido de que para ello debería hacerse una mayor divulgación del mismo a niveles sociales quizás no tan exquisitos como al presente cuenta.

Al momento de la llegada de avionetas y helicópteros se hallaban presentes asimismo, en prevención de cualquier accidente, los miembros del Cuerpo de Bomberos de Alp, con coches y motobomba, así como la ambulancia de la Cruz Roja de Puigcerdà. A unos y otros debo agradecer la ayuda recibida en un pequeño percance automovilístico sufrido cuando acudía al aeropuerto en misión informativa.

J. FULLANA

ESTAT DE COMPTES DE "11 DE SETEMBRE"

La Comissió organitzadora de "L'Onze de Setembre de 1978" ens ha remittit l'Estat de Comptes de la Diada, amb motiu de fer-lo públic. El reproduïm a continuació:

NOTES

(1) i No hi consta la quantitat corresponent a la Cobla, ni la de la Banda i Majorettes de la Creu Roja, les quals són l'aportació de l'Ajuntament de Puigcerdà.

(2) Aquesta quantitat és provisional en el moment de redactar aquests comptes, doncs encara no es coneixen les quantitats exactes.

(1) SURTIDES ENTRADES

Begudes	2.895	
Senyera	7.105	
Recader	200	
Cinta Senyera	385	
Propaganda:		
Cartells petits	1.300	
Cartells grans	4.990	
Cucanyes:		
Premis	1.303	
senyeres petites	425	
Canyes	75	
Olles	300	
Nata	1.260	
Paella:		
Plats, condiments, vasos...(2)	26.500	
Neteja paella	50	
Lloguer paella	2.000	
SALDO ANY ANTERIOR		44.279
APORTACIONS PARTICULARS		5.800
VENDA BEGUDES, PLATS		12.253
VENDA SENYERA		10.750
TOTAL	42.498	73.082
SALDO TOTAL 30.584 ptes. i no ens fiquem diners a la butxaca!!!-LA COMISSIO		

Parquets CERDANYA

INSTALACION DE TODA CLASE DE
PARQUETS, CLAVADOS
Y ENCOLADOS
PULIDOS Y BARNIZADOS
RODAPIES

Grupo Residencial Roma
Escalera Bolvir, 2.º, 1.ª
PUIGCERDA

TROBALLE

objectes regal

GRANETS, VIDRETS... de bisuteria
(abalorios)

EXCLUSIVA CRISTALL DE BEHEMIA
TREBALLS MANUALS
MATERIAL ESCOLAR

Escoles Pies, 21 - PUIGCERDA

**REFORMAS RAPIDAS
EN PISOS Y TORRES**

*Gendrau y
Camarero*

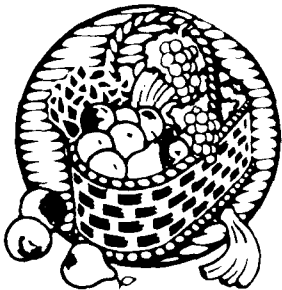
CONSTRUCCIONES

C/. José Antonio, 5 Tèl.: 88 09 06 PUIGCERDA

Robes a bon preu per tothom

SERVEI TEXTIL

C/ José Antonio, 21. PUIGCERDA

- HORTICULTURA
- ARBORICULTURA
- FLORICULTURA

*Plantes i granes
Fruites i Hortalitces
de tota mena.*

SALVADOR CARRERA

PUIGCERDA

CAIXA RURAL DEL PIRINEU
SOCIETAT COOPERATIVA

Inscripta Banc Espanya núm. 41 Sec. A.

Coronel Molera, 12 - PUIGCERDA (Girona)

CAN BORRELL

MAS CATALÀ DE LA CERDANYA

**APARTAMENTS I CUINA TÍPICA CASOLANA
MERANGES (Girona)**

AMBIENT MOLT SELECTE — 40 PLACES

Reserves — Telèfon: 972-88 00 33

DIUMENGES NIT

Sopars cuines Orientals

**DEDICATS ALS AMICS COMERCIANTS
DE LA VILA I COMARCA**

(Reserves per telèfon)